

DJURSKYDDET

MEDLEMSTIDNING FÖR DJURSKYDDET SVERIGE • NUMMER 3/2011 • ÅRGÅNG 121

LICENSJAKTEN PÅ VARG FORTSÄTTER

Kritiserad jakt i ny skepnad
SID 17

REGLER SAKNAS FÖR EFTERTRAKTAD KANIN

Så lever djuren på farmen
SID 18

FLER VILL HA KÖTT FRÅN OBEDÖVADE DJUR

Kött från djur som slaktats utan bedövning kan finnas
i våra butiker, restauranger och skolmatsalar. **SID 10**

7
**TIPS FÖR EN
MYSIG HÖST**

Unikt projekt i Malmö

Djurskyddet Malmö hjälper
hemlösas hundar. **SIDAN 22**

Djuren förlorar i upphandlingen

En ändring kan vara på gång.
SIDAN 26

Gästen Klara Zimmergren

Skriver om sin kärlek till hundar.
SIDAN 33

Läs fler djurskyddsnyheter: *tidningen.djurskyddet.se*

Swedbank

Robur

Spara med omsorg

Vill du att dina pengar ska växa samtidigt som de verkar för en god sak? Då har vi fonden för dig. När du sparar i Banco Humanfonden bidrar du nämligen med 2 procent av din fondförmögenhet till Djurskyddets viktiga arbete. I Banco Humanfonden investerar vi i svenska företag som tar ansvar för vår omvärld. Genom åren har Djurskyddet fått cirka 8,5 miljoner kronor från våra sparare. Låt även ditt sparkapital vara med och verka för en bättre värld.

Swedbank Robur i stolt samarbete med Djurskyddet

Mer information om ideellt fondsparande hittar du på: www.swedbankrobur.se/djurskyddet eller kom in på ditt närmaste Swedbank- eller Sparbankskontor.

Historisk avkastning är ingen garanti för framtida avkastning. De pengar som placeras i fonder kan både minska och öka i värde och det är inte säkert att du får tillbaka hela det insatta kapitalet. Faktablad, informationsbroschyrer och fondbestämmelser finns på www.swedbankrobur.se, och www.swedbank.se.

Vi hjälper djuren

■ **Djurskyddet Sverige** är med sina nästan 14 000 medlemmar och ca 60 anslutna djurskyddsforeningar en av Sveriges största djurskyddsorganisationer. Vi har arbetat i över 100 år för att hjälpa djuren.

■ **Vi arbetar för** att alla djur ska ha det bra. Vi vill att alla djur ska ges möjlighet att utföra sina naturliga beteenden och att djurens livskvalitet ska förbättras. Vi vill att alla människor har ett etiskt och empatiskt förhållningssätt vilket innebär att vi tar ansvar för alla djur och bemöter dem med respekt.

■ **Vi opinionsbildar och** påverkar politiker för att förbättra djurskyddslagstiftningen. Vi finns representerade i olika arbetsgrupper och kommittéer samt är en remissinstans åt departement och myndigheter.

■ **Våra lokala föreningar** arbetar bland annat med att ta hand om djur som har blivit hemlösa och vanvårdade.

■ **Internationellt arbetar vi** genom Nordiska Djurskyddsrådet, Eurogroup for Animals och World society for the Protection of Animals (WSPA)

■ **Vårt arbete finansieras** av medlemsavgifter, arv och gåvor. Organisationen har 90-konto, verksamheten kontrolleras därmed av Svensk Insamlingskontroll. Läs mer på www.djurskyddet.se.

FÖRBUNDSSTYRELSEN

Ordförande Sven Stenson
Vice ordförande Gabrielle Rosendahl
Ledamöter Johan Beck-Friis, Håkan Bredin, Sven-Erik Alhem, Ulrike Segerström, Eva Norberg, Terese Holmberg, Ingrid Redbo
Ersättare Katarina Lingehag-Ekholm, Anton Dahlén.

PLUSGIRO: 90 01 06-6

BANKGIRO: 900-1066

KANSLI

Generalsekreterare Åsa Hagelstedt
Ekonomiansvarig Bruno Maras
Administration Åsa Hedberg
Administration Bella Öberg
Informatör & webbredaktör Sara Frick
Projektleader REDE Sarah Vikslund
Marknadsföring REDE Helena Risinger
Kommunikatör REDE Miranda Hedbring
Kanslistöd Fanny Lundvall

TIDNINGEN DJURSKYDDET

ANSVARIG UTGIVARE

Sven Stenson

REDAKTÖR (VIK)

Birgitta Wiberg

GRAFISK FORM

Mathias Lövrström

LAYOUT

Sara Frick

OMSLAGSFOTO

Istockphoto

ANNONSANSVARIG

Cecilia Lindstrand
cecilia.lindstrand@ardeo.se

TRYCK

Sörmlands Grafiska

MATERIAL

Redaktionen ansvarar inte för insänt, icke-beställt material

MANUSSTOPP FÖR NÄSTA NUMMER

24 oktober

KONTAKTUPPGIFTER

Djurskyddet Sverige
 Rökerigatan 19
 121 62 Johanneshov

Tel: 08-673 35 11

info@djurskyddet.se
redaktionen@djurskyddet.se

WEBB

tidningen.djurskyddet.se

INNEHÅLL / 3.2011

TEMA RELIGIÖS SLAKT

Foto: Sara Frick

10 **Djur slaktas utan bedövning.** Köttet kan finnas i våra svenska butiker, restauranger och matsalar.

Foto: Birgitta Wiberg

18 **Ökat intresse för kaninkött.** Tidningen Djurskyddet har besökt en kaninfarm för att se hur de har det.

Foto: Elsa Frizell

22 **Hjälper hemlösas hundar.** Djurskyddet Malmö startar projekt som ska hjälpa hemlösa.

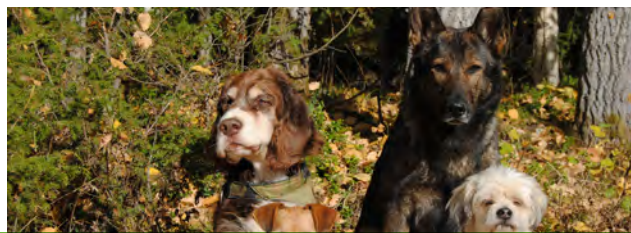

Foto: Ida Ahlman

24 **Hösttips.** Ladda för uterusk, innemys och roliga höstaktiviteter med din hund eller katt.

Djuren förlorare i upphandlingen. Domstolar underkänner djurskyddskrav. **Sid 26**

Problemet sitter inte hos hunden. Det sitter i andra änden av snöret. **sid 28**

Gästen. Programledaren och skådespelerskan Klara Zimmergren skriver om sin kärlek till hundar. **sid 33**

Birgitta Wiberg

Vik redaktör

birgitta.wiberg@djurskyddet.se

LEDARE

Varning för nazistkortet!

■ **Slakt utan bedövning** är rent djurplågeri och kan aldrig försvaras. Inte av religiösa eller några andra skäl. Krafter som förespråkar att slakt utan bedövning ska bli tillåtet i Sverige drar gärna fram "nazistkortet". Som rabbinen Isak Nachman säger: "lagstiftningen (mot slakt utan bedövning) är ett pinsamt arv sprunget ur 1930-talets antisemitism som inte har en legitim plats i ett demokratiskt multikulturellt samhälle".

Ett effektivt sätt att tysta dem som inte känner till sanningen. Frågan blir svår att debattera på ett sakligt sätt. Ofta tar debatten en helt annan vändning och byter fokus från djurskydd till antisemitism/islamofobi. I större delen av EU (och resten av världen) är det tillåtet att inte bedöva vid religiös slakt. Få politiker eller djurskyddsorganisationer tørs driva frågan om bedövning.

Sanningen är att svenska veterinärer redan på 1800-talet krävde en lag om obligatorisk bedövning av alla slaktdjur. "Men nazisterna var minsann inte sena att haka på kravet", kontrar förespråkarna för slakt utan bedövning. Detta kallas guilt by association och är en vanlig typ av argumentationsfel, det vanligaste är just nazistargumentet. Exempel på företeelser som nazisterna påstås ha stött är slakt utan bedövning, motorvägar och barnbidrag. Enligt den här argumentationen är slakt utan bedövning/motorvägar/barnbidrag också något ont eftersom nazismen är ond. Samma gäller dem som förespråkar detta. Så var på er vakt alla djurvänner nästa gång en politiker eller religiös företrädare drar fram nazistkortet för att få rätten att plåga djur i religionens namn! ✕

Fotnot: Nu tackar jag för mig. Från nästa nummer är ordinarie redaktör Elsa Frizell tillbaka från föräldraledigheten.

TYCK TILL!

Mejla dina idéer och åsikter till redaktionen@djurskyddet.se. Kommentera våra artiklar på [tidningen.djurskyddet.se](https://www.facebook.com/djurskyddet). Följ oss på www.facebook.com/djurskyddet.

Hur hjälper Djurskyddet de små rovdjuren?

Djurskyddet Sverige har antagit en Rovdjurspolicy som syftar till att "värna alla naturligen förekommande rovdjurs rätt att existera i Sverige". Policyn är i huvudsak inriktad på naturvård genom att sällsynta stora rovdjur som vargen ska skyddas från utrotning och illegal jakt. Inget sägs om alla de små rovdjuren som utsätts för jakt i olika former och i huvudsak för att de utgör konkurrenser till jägarna om byten som ger kött i frysboxarna. Årligen dödas enligt Svenska Jägarförbundet 76 000 rävar, 28 000 grävlingar, 10 000 mårdar och 4 000 illrar.

"Rödräven jagas numera främst av två skäl", skriver Jägarförbundet. Det första skälet är "jaktglädjen som är förknippad med att komma i kontakt med detta fascinerande djur". Denna jaktglädje torde inte delas av räven, som ofta skadskjuts. När rävar undersöktes fann man att 30% hade skottskador fastän man enbart undersökte ben och huvuden. De licensjakter på varg som genomförts och som noggrant kontrollerats medan de pågått och vid efterföljande obduktioner har visat på en skadskjutning på omkring 50 % av individerna. Det finns ingen anledning att anta att rävjakten skulle medföra en lägre skadskjutningsfrekvens. Uppskattningsvis skulle skadskjutning då varje år drabba mellan 23 000 och 38 000 rävar.

Det är svårare att få en uppskattning av omfattningen av skadskjutningen som drabbar de övriga rovdjuren då det saknas undersökningar och jakten går till på andra sätt. Såväl grävlingar som mårdar och illrar fångas emellertid i stor utsträckning i fällor med alla lidanden det innebär. Rävar och grävlingar får till råga på allt jagas året runt eftersom det är

tillåtet att jaga årsungar under hela sommaren. Denna omfattande jakt får förstås högst påtagliga effekter på såväl rovdjurens sociala liv som på sammansättningen av faunan i stort.

Djurskyddets jaktpolicy innehåller många bra mål men är ändå i huvudsak positiv till jakten som en hobby bland alla andra. Jag efterlyser en jaktpolicy där föreningen av djurskyddsskäl tar ett tydligt avstånd från nöjesjakten på samma sätt som man tagit avstånd från licensjakten på varg.

Lise-Lotte Norin

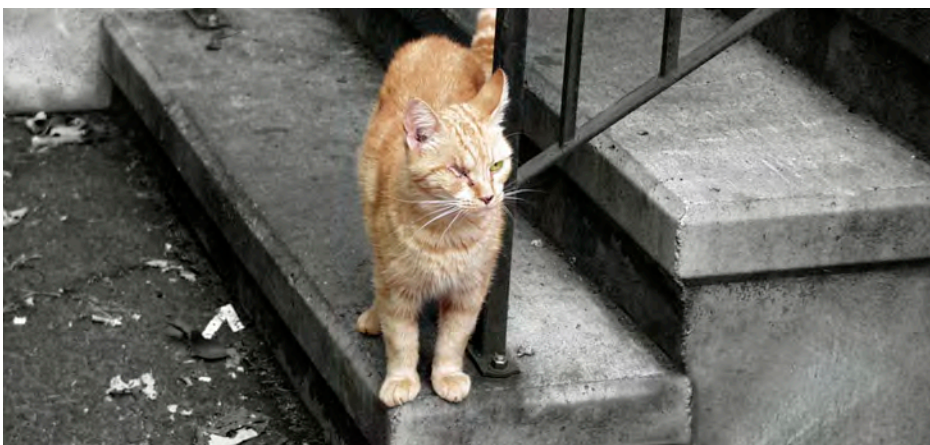
Svar direkt: Tack för dina synpunkter! Under senaste året så har Djurskyddet Sveriges rovdjursgrupp arbetat fram ett dokument där vi främst har inriktat oss på de fyra stora rovdjuren. Under senaste åren beräknar forskare att 50 procent av vargstammen fallit offer för tjuvjakt. Troligen är det liknande siffror för björn, lo och järv. Vargens ställning har blivit kraftigt hotad genom den snedvridna debatt som förts av vargmotståndare där vår egen miljöminister tagit ställning mot vargen. Inom en snar framtid kommer vi även att arbeta med frågan om övriga rovdjur samt rovfåglar. Frågor som vi kommer att arbeta med den närmaste tiden är förbud för all form av fällfångst vid jakt och att all jakt ska vara förbjuden under yngelperioden mellan 31/3 till 16/8. Dessa förslag kommer att ha stor inverkan även för de mindre rovdjuren. Den siffra som nämns i insändaren för iller verkar vara hög.

Vi hoppas att detta ska vara ett svar på dina frågor.

Sven Stenson, förbundsordförande, Djurskyddet Sverige

Foto: Istockphoto

När får man fängelse för djurplågeri?

Menar Västmanlands tingsrätt att mindre djur inte lider lika mycket som ett större? Det undrar jag efter en dom om en ihjälplågad katt. Det var jag som polisanmälde händelsen och personen blev dömd för djurplågeri. Åklagaren yrkade på dagsböter, vilket också blev påföljden. Efteråt frågade jag åklagaren varför hon inte yrkat på fängelsestraff, vilket finns i straffskalan för djurplågeri. Hon svarade: "Hade det varit en hund så..."

I februari i år meddelades en dom i ett annat ärende som jag polisanmält. Flera katter hade vanvårdats svårt. Flera katter i bostaden var döda, men de fem som överlevt kom till oss på Huskatten. Mannen blev dömd för djurplågeri och påföljden blev villkorlig dom samt 40 dagsböter å 90 kronor. I domen kan man bland annat läsa följande: "Även om vanvården har skett av mindre djur så är den så allvarlig att..."

Jag ringde åklagaren och frågade henne

vad som menades med "mindre djur." Hennes svar var att det är storleken på djuret som avgör påföljden. Hon sa: "Hade det handlat om kossor hade straffet blivit hårdare". När jag frågade varför svarade hon att det är praxis.

I straffskalan för djurplågeri finns fängelse, så jag undrar vad som krävs för att en person ska dömas till fängelse för djurplågeri. Är det verkligen storleken på djuret som avgör påföljden, inte brottet som begåtts? Får ett djur inte mat utan svälter ihjäl så lider detta djur lika mycket, oavsett om det är en kossa, en hund, en katt eller en guldhamster. Det måste väl ändå rättens ledamöter också inse? Det vore mycket intressant att få en förklaring på hur rätten resonerar när det gäller detta. Lite mer detaljer än att det är "praxis" alltså.

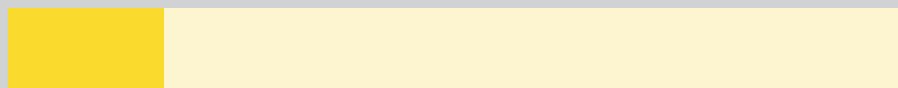
Marita Åberg,

Djurskyddet Västerås Huskatten

SOMMARENS WEBBFRÅGA!

Är det okej att bära kläder med äkta päls?

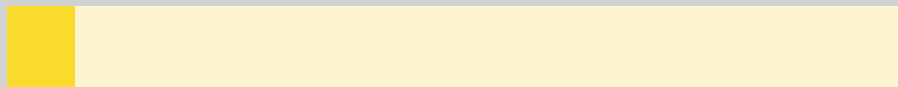
Ja, för mig kvittar det. 10,18 % (17 röster)

Nej, aldrig i livet! 86,23 % (144 röster)

Vet inte. 3,59 % (6 röster)

Just nu finns en ny fråga på tidningen.djurskyddet.se. Gå in och tyck till!

Starka reaktioner på Shivas öde

Reaktionerna på förra numrets artikel om valpen Shiva, som misshandlades under lång tid och sedan lämnades i ett skogsområde för att dö, har väckt starka reaktioner. Läs artikeln och fler kommentarer på tidningen.djurskyddet.se.

”Fruktansvärt, maxstraffet är inte ens nog högt för en sådan besinningslös tortyr.”
Karl Berglund

”Önskar att man kunde få fram namnen på personer som gör sådant här. Så fruktansvärt vidrigt!”

Gittan Åkesson

Foto: Privat

”Jag tycker det borde införas register på folk som blivit dömda för djurmisshandel så man kunde kolla upp där innan man säljer en hund. Det spelar ingen roll om man gör hembesök. Även i de lugnaste vatten simmar de farligaste fiskarna.”

Monica

”Så fruktansvärt finns inga ord hur man kan behandla ett djur så. Han som gjorde så borde bli behandlad likadant.”

Bibi

”Det måste bli kontroll av köpare, att de är djurvänliga, har tid till djuret, att de har rätta inställningen mot djur. Även kanske kontrollera brottsjournaler. Det finns inget försvar till att behandla en försvarslös liten valp på ett sådant här sätt. Stackar lilla hund! Finns inget straff hårt nog för dem som plågar djur och människor som inte kan försvara sig. Ett register på olämpliga köpare. Det måste finnas något sätt komma åt dessa djurplågare.”

Monica Grandin Höberg

Ingen förbättring för valarna

■ **Internationella valfångskommissionen**, IWC, har haft årsmöte. Länderna som jagar val sade återigen nej till förbättrad välfärd för valarna. Valarna utsätts enligt World Society for the Protection of Animals, WSPA, för ett enormt lidande i dagens valjakt. Vissa gånger kan det ta upp till en timme för en val att dö. Japan, Norge och Island dödar runt 1 300 valar varje år. Trots att det sedan 1986 finns ett förbud mot kommersiell valjakt.

Varken Storbritanniens förslag om att stärka IWC:s arbete för att förbättra valarnas välfärd, eller de latinamerikanska ländernas förslag till ett nytt valreservat i södra Atlanten gick igenom. I stället blev förslagen uppskjutna till nästa årsmöte. Frågan var även uppe om organisationer som WSPA ska ha rätt att rösta under IWC:s möten. Även detta röstades ned av valjaktsländerna.

Mötet innebar ändå vissa framsteg. Det blir inte längre möjligt för medlemsländerna att betala avgifter med konstanter. På så sätt hoppas man komma ifrån att länder som Japan köper fattiga länders röster. ✕

"Nu är det hög tid att miljöminister Andreas Carlgren tar konsekvensen av den misslyckade rovdjurspolitiken och avgår."

Sven-Erik Alhem, rovdjursansvarig, Djurskyddet Sverige.

Fällande dom för djurrättsaktivister

■ **Två medlemmar** i Djurrättsalliansen dömdes i somras till 30 respektive 50 dagsböter för att ha tagit sig in i grisbonden Lars Hultströms djurstallar i Blackstaby i Flen.

Nyköpings tingsrätt anser att det finns förmildrande omständigheter, som motivet att avslöja djurplågeri och att de använt särskilda kläder och desinfektionsmedel för att inte riskera att smitta grisarna med någon djursjukdom.

Förundersökningen om brott mot djurskyddslagen mot Hultström lades ned. Något som kritiserades av många, bland andra Ulrike Segerström djurskyddsinspektör samt styrelseledamot i Djurskyddet Sverige. ✕

Foto: Birgitta Wiberg

10 000 kycklingar dog under transport till slakteri

■ **Under tre dagar** dog upp till 10 000 kycklingar under transport till Kronfågels slakteri i Valla utanför Katrineholm. Ventilationsproblemen i transportfordonen, som var anledningen till massdöden, tog tre dagar att åtgärda och under tiden fortgick hämtningen av kycklingarna, trots att Kronfågel visste att kycklingarna dog i hettan.

– Branschen måste ta sitt ansvar och se över nuvarande uppfödningssystem, säger Sven Stenson, förbundsordförande, Djurskyddet Sverige. I dagens system måste kycklingarna hämtas en bestämd

dag och då finns oftast inte något foder kvar på anläggningen. Kycklingarnas snabba tillväxt gör också att det, vid fördröjd hämtning snabbt blir för trångt i stallarna, vilket leder till djurskyddsproblem. Det enda alternativ som fanns när transporterna inte fungerade var att avliva 100 000-tals kycklingar genom gas.

Länsstyrelsen i Södermanland har polisanmält Fågeltransportbolaget Katrineholm AB för att ventilationen inte fungerade i lastutrymmet. Även Kronfågel AB anmäls för brott mot djurskyddslagen. Det gäller ett fall då över 7 000 tuppar stoppades i lådor för att slaktas, då det uppstod ett fel på slaktlinjen. Först dagen efter satte man in elbedövning för att avliva djuren. Då hade de fått vänta i lådorna i över 20 timmar, utan vare sig foder eller vatten. ✕

Fond ska hjälpa igelkottar

■ **Djurskyddet Gotland har** startat en fond som ska hjälpa Gotlands landskapsdjur igelkotten. Gotlands Igelkottsfond kommer att stödja personer som engagerar sig för djuren, bland andra Olle Franzén som ska skapa ett rehabcenter för igelkottar. Fonden ska hjälpa till ekonomiskt, bland annat genom inköp av kattmjölk som ges i nappflaska till små igelkottsungar. Pengar har satsats i Kottelinjen, dit man kan ringa för att få tips och råd. Snart finns också informationsmaterial tillgängligt för allmänheten. I höst hoppas Djurskyddet Gotland, med hjälp av Olle Franzén, kunna starta studiecirkel i hur man bygger ett vinterbo till igelkottarna. ✕

Foto: Istockphoto

Möjligt omplacera skygga katter

■ **Djurskyddet Sverige uppskattar** att det finns cirka 100 000 hemlösa katter i Sverige. Cirka 7 400 lämnas årligen in till olika katthem. Bland de hemlösa katterna finns både socialiserade katter, som försvunnit eller övergivits av sina ägare, och förvildade katter som fötts och vuxit upp utan ägare. Djurskyddet Sverige uppskattar att cirka en tredjedel av deras djurhem tar emot förvildade katter.

Lisa Törngren, etologi- och djurskyddsprogrammet på Sveriges lantbruksuniversitet, har gjort studentarbetet *Bedömning av katters socialitet*. Syftet med studien, som genomfördes i samarbete med Kattstallet i Åkeshov, var att undersöka eventuella skillnader mellan skygga och sociala katter när det gäller tiden mellan ankomst till katthemmet och place-

ringen i ett nytt hem samt hur katten fungerar i det nya hemmet. Kattstallets grundinställning är att många skygga katter avlivas i onödan och att det går att erbjuda dessa katter ett bra liv tillsammans med människor – förutsatt att man ger dem tid, tålamod och engagemang.

Resultatet visar att katter i den skygga gruppen blev kvar fler dagar på katthemmet/jourhemmet innan de fick ett nytt hem i jämförelse med den sociala gruppen. Katterna i den sociala gruppen upplevdes som mer sociala/kontaktsökande, hanterbara och mindre skygga/rädda under de första tre veckorna i det nya hemmet. Skillnaderna minskade dock med tiden, vilket visar att det finns en möjlighet att med framgång placera även skygga katter i nya hem. ✕

Foto: Birgitta Wiberg

"All taggtråd borde förbjudas"

■ **Djurskyddet Sverige, som** var med och såg till att det blev förbjudet att ha taggtråd i hästhagar, vill se ett totalförbud mot taggtråd före år 2015.

– Taggtråd kan skada både tamdjur, vilda djur och människor. Det är många fåglar som fastnar i taggtråd och många andra djur som skadas, det är ett gissel, säger Sven Stenson, förbundsordförande, Djurskyddet Sverige.

Nu för tiden byter många ut sina taggtrådstängsel i kohagar mot elstaket, men än så länge finns inga regler som säger att det måste vara så. Och på Jordbruksverket är frågan inte aktuell.

– För tillfället jobbar vi inte specifikt med den frågan alls, säger Björn Dahlén, djurskyddschef på Jordbruksverket som tidigare drivit frågan. ✕

Foto: Birgitta Wiberg

Katters sociala samspel kartläggs

■ **I dag tillåter lagen** att 15 vuxna katter bor tillsammans på 15 kvadratmeters yta. Det kan bli skärpt lagstiftning efter en studie som genomförs vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, i Skara.

– Många djurskyddsinspektörer upptäcker att folk har väldigt många katter på liten yta i till exempel lägenheter. De uppfyller lagstiftningen men man får en känsla av att de här katternas välfärd inte är den bästa, säger Frida Lundmark, forskningsassistent i kattstudien, till Vetenskapsradion.

De deltagande katternas stressnivå jämförs beroende på om de fått leva tillsammans på 15, 30 eller 60 kvadratmeters yta. Eftersom katter inte naturligt lever som flockdjur är hypotesen att katter som bor trångt blir mer stressade än de som inte gör det. ✕

Foto: iStockphoto

Fiskar kan känna smärta och uppleva lidande

■ **Tidningen Djurskyddet berättade** i nummer 1/2011 att fiskar kan känna smärta och stress, men att det inte finns några föreskrifter om hur slakt och avlivning av vildfångad fisk ska gå till. Nu har också Nationellt centrum för djurvälfärd vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, på uppdrag av Jordbruksverket, slagit fast att fiskar kan känna smärta och uppleva lidande. SLU:s rapport visar att en överväldigande majoritet av de aktiva forskarna menar att fiskar kan uppleva smärta, anpassa sitt beteende till andra individer och till olika situationer, liksom att de har minne att reagera utifrån erfarenheter. Vissa fiskarter, bläckfiskar och vissa typer av skaldjur har förmåga till upplevelser med relativt komplexa tankefunktioner och utvecklad förmåga till smärtupplevelse. Dessa djur har också ett kort- och långfristigt minne med förmåga till att "luras" och planera för att nå sina mål. "Det är väsentligt att skydda sådana djur. Rapporten visar att det finns starka skäl för att fiskar ska behandlas med hänsyn till deras förmågor, vilket innebär att de i likhet med andra djur bör skyddas från onödigt lidande", skriver SLU. ✕

Skolor vill ha vegetarisk mat

■ **Haninge, Södertälje och Östersund** är tre kommuner som alla jobbar hårt för att ta in mer vegetarisk och ekologisk mat i den offentliga verksamheten, då främst i skolor och förskolor. De medverkande under ett seminarium, som arrangerades av Djurens Rätt, Svensk mat- och miljöinformation och Köttfri måndag.

Camilla Björkbom, ordförande för Djurens Rätt, berättade att om alla i Sverige skulle äta vegetarisk mat en dag i veckan skulle 20 miljoner djur per år slippa transporteras och slaktas. Samtidigt skulle det innebära en vinst för miljön då utsläppen skulle minska med 2 miljoner ton koldioxidekvivalenter per år. Att som enskild konsument välja att äta mer vegetariskt är kanske inte så svårt men hur ser kommunerna på att minska köttkonsumtionen i den offentliga verksamheten?

Catarina Heilborn, koststrateg, Haninge kommun, berättar att de har som mål att öka andelen ekologiska livsmedel, ett steg på vägen är att de har KRAV-certifierade förskolor.

De jobbar även efter en hållbar matsektorsutveckling i skolorna.

– I våra skolor serverar vi bland annat laktovegetarisk en dag i veckan och vi använder enbart lokalproducerade ekologiska ägg i matlagningen, berättar Catarina.

Södertälje kommun har som mål att minska andelen kött med 30 % under 2011 och målet är att kunna servera ekologiskt och svenskt kött i så stor utsträckning som möjligt. De tre kommunerna är eniga om att ju mer vegetarisk mat de får in i den offentliga verksamheten desto mer pengar går det att lägga på bra kött som i så stor utsträckning som möjligt är ekologiskt och svenskt. ✕

"Om alla i Sverige skulle äta vegetarisk mat en dag i veckan skulle 20 miljoner djur per år slippa transporteras och slaktas."

Camilla Björkbom, ordförande, Djurens Rätt

Sven Stenson, förbundsordförande Djurskyddet Sverige, Håkan Andersson, chef djurskyddspolisens i Stockholm, Mikael Åslund, utredare av djurskyddsbrott, polisen Gotland och Carin Götblad, länspolismästare.

Djurpolis nu också i Kalmar

■ **Nu får också** Kalmar sin egen djurskyddspolis. Det berättade Stockholms och Gotlands länspolismästare Carin Götblad vid Djurskyddspolisens seminarium i Almedalen.

– Vi har fått så mycket brev från allmänheten. Det finns ett enormt stort stöd för Stockholmspolisens satsning på djurskyddspoliser, säger initiativtagaren Carin Götblad.

Satsningen drog i gång i april. Bara under första månaden omhändertogs 100 djur. "Bara toppen

av ett isberg", enligt Håkan Andersson, chef för verksamheten. Nästa steg blir att se hur samarbetet med frivilligorganisationer, som Djurskyddet Sverige, ska organiseras. Polisens volontärer (1 000 i Stockholm och cirka 80 på Gotland) kommer att utbildas för att kunna hjälpa djurskyddspolisens.

Något som är viktigt för att lättare kunna lagföra människor för brott mot djur är att straffsatserna höjs och att man inför termen grovt djurplågeri. Carin Götblad uppmanar Eva Eriksson, som utreder djurskyddslagen, att föreslå detta. Också justitieministern kommer att uppvaktas i frågan. ✕

Minkfarmning på övertid

■ **Minkfarmningen har fått** pågå under alldeles för lång tid. Det sade Lena Lindström, etolog på Djurens Rätt, under frukostseminariet *Naturligt beteende även för minkarna?* som arrangerades av Djurskyddet Sverige och Djurens Rätt.

2003 slog den statliga pälsdjursutredningen fast att bristerna inom minknäringen skulle åtgärdas senast 2010, annars skulle näringen läggas ned. I augusti förra året visade länsstyrelsens bilder skadade och döda djur på över hälften av de inspekterade farmarna.

Minken är det enda rovdjur som hålls i lantbruket. En mink är 50-70 centimeter lång och har stora behov av att jaga sin föda. Den sitter ensam eller i par i en bur med måtten 30x90 centimeter.

– En stor del av djuren visar beteendestörningar. Så länge vi har mink i små burar löses inga problem, säger Lena Lindström, som inte har mycket till övers för Jordbruksverkets förslag om etageburar; en liten bur som står staplad på redan befintlig bur.

Björn Dahlén, djurskyddschef på Jordbruksverket, tror däremot på etageburen men säger att minknäringen kan komma att läggas ned om den inte kommer tillrätta med stereotypierna. Åsa Coenraads, riksdagsledamot för Moderaterna, säger att partiet aldrig kommer att gå med på någon nedläggning men att "djur ska ha det bra". Helena Leander, riksdagsledamot för Miljöpartiet, vill däremot lägga ned minkfarmarna - nu. Hon tycker att det räcker med utredningar. ✕

TACK!

Tel: 08-749 03 40
PG: 90 70 90-5
www.forskautandjurforsok.se

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

Visste du att 2 800 djur utnyttjas i djurförsök i Sverige? Varje dag!

Du kan hjälpa oss att ersätta fler djurförsök med modern avancerad teknik.

- > Vill du veta mer? Sms:a **VETA MER** till **72980** så skickar vi information
- > Vill du skänka en gåva på 50 kr? Sms:a **FORSKA50** till **72980**

 **FORSKA UTAN
DJURFÖRSÖK**

LYALUCKAN

-självstängande hunddörr

SIDOHÄNGD HUNDLUCKA

LYALUCKAN är en självstängande hunddörr. Ramar och dörrblad är försedda med plåtskoning för att hindra gnag. Ramarna är försedda med gummilist och sluter helt tätt.

Finns i två storlekar!

Höger eller
vänsterhängd!

Br Andersson

Stenfors 7 • 918 91 SÄVAR

Gå in på vår hemsida för mer information

www.lyaluckan.se
eller ring 090-920 11.

Dags att köpa nytt hundkoppel?

Nu kan du beställa hundkoppel i nylon med Djurskyddets logga och texten *När du bryr dig*.

Koppel för stora hundar (25 x 200 mm): 80 kr
Koppel för små hundar (15 x 180 mm): 60 kr

Beställ via www.djurskyddet.se eller hör av dig till kansliet med din beställning: 08-673 35 11 eller info@djurskyddet.se. Portokostnad tillkommer vid beställning.

 djurskyddet
SVERIGE

TEMA RELIGIÖS SLAKT

FLER VILL HA KÖTT FRÅN OBEDÖVADE DJUR

Den ökande efterfrågan i EU av kött från djur som slaktats utan bedövning har skapat stor överproduktion. Köttet säljs som vanligt kött, sannolikt även i Sverige. **Det är inte aktuellt med någon obligatorisk märkning av köttet.**

Kött från obedövade djur säljs i svenska butiker

I Sverige är det förbjudet att slakta djur utan bedövning, även vid religiös slakt. Däremot **finns inget förbud mot import av mat som inte är förenlig med lagstiftningen**. Därför kan kött från djur som slaktats utan bedövning finnas i våra butiker, restauranger och skolmatsalar.

Det är bara fyra länder i Europa, förutom Sverige, som har speciallagstiftning för detta; Norge, Island, Schweiz och Nederländerna. Det Nederländska parlamentet röstade så sent som i augusti för att bedövning före slakt ska bli obligatoriskt, även vid religiös slakt. Men trots att Sverige förbjuder slakt utan bedövning finns inget förbud mot import av mat som är oförenlig med svensk lagstiftning. Det innebär att kött från djur som slaktats utan bedövning kan finnas i svenska butiker, restauranger och skolmatsalar.

Flera länder saknar nationell speciallagstiftning och hänvisar endast till EU:s slaktdirektiv, där grundprincipen är att djuren ska bedövas före avblodning. Det ges dock möjlighet att slakta djur utan bedövning i samband med religiösa ceremonier. Trots att slakt utan bedövning innebär ett stort lidande och trots att de flesta veterinärförbunden inom EU och den Europeiska veterinärfederationen är överens om att obedövad slakt inte är förenligt med ett gott djurskydd.

Många utomeuropeiska länder, till exempel USA och stora delar av Sydamerika,

Foto: Lotta Berg

Djuret sticker ut huvudet i öppningen framtill på rotationsboxen.

"Det står inte i någon religiös skrift att djuren inte får bedövas före slakt. Däremot att man inte får äta sjuka eller skadade djur."

Lotta Berg, veterinär och forskare, SLU

tillåter slakt utan föregående bedövning.

– Det står inte i någon religiös skrift att djuren inte får bedövas före slakt. Däremot att man inte får äta sjuka eller skadade djur, säger Lotta Berg, veterinär och forskare på Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, som medverkade vid Djurskyddet Sveriges seminarium *Slakt utan bedövning* i Almedalen.

Den svenska djurskyddslagen föreskriver att djur som slaktas ska vara bedövade. Bedövning före slakt innebär att det djur som ska slaktas görs omedelbart medvetslöst och därmed okänsligt för yttre påverkan. Djuret hinner inte känna något och medvetandet återkommer inte innan djuret är dött. Djuret dör sedan därför att blodet tappas av.

Slakt utan bedövning medför framför allt tre olika problem ur djurskyddssynpunkt. För det första måste djuret fixeras för att göra det möjligt att utföra skätsnittet. Fixeringen görs på vissa slakterier genom att djuret spänns fast i en vaggas som roteras så att djuret ligger upp och ned när snittet läggs. På andra slakterier fixeras djuret stående på alla fyra benen. Oavsett hur fixeringen görs så innebär den en kraftig stress för djuret.

För det andra innebär själva snittet smärta för djuret. Den tredje problematiken är avblodningen som följer efter snittet. Avblodningen är det moment som avlivar djuret. Det är också en kraftigt stressande och ångestframkallande process för det obedövade djuret. På grund av blodkärlets anatomi är ett obedövat nötkreatur

vid medvetande flera minuter medan blodet rinner ur kroppen.

Fram till andra halvan av 1800-talet skedde all slakt även i Sverige utan bedövning. – Det fanns en bristande

insikt om djurs förmåga att känna smärta och lidande. Man pratade om "oskäligen djur" och att "människan var högre stående", berättar Lotta Berg.

I Sverige gäller i dag som sagt samma lagstiftning för alla, oavsett religiös tillhörighet. Det innebär att alla djur måste vara bedövade före avblodning vid slakt. Religiösa riter som inte påverkar djurskyd-

det negativt är tillåtet.

– I Sverige accepterar de flesta muslimer att deras halalkött kommer från djur som bedövats innan slakt. Det gör däremot inte judar när det gäller kosher-slakt. Det finns inte heller någon högljudd opinion för att slakt utan bedövning ska tillåtas. För dem som vill ändra lagstiftningen handlar det mest om en principfråga, säger hon.

Den ökande efterfrågan i EU av kött som är slaktat utan bedövning har skapat stor överproduktion och köttet säljs som vanligt slaktat kött, sannolikt även i Sverige. Enligt en rapport från EU-kommissionen slaktas i till exempel Belgien 80 procent av lammen utan bedövning.

Enligt rapporten skulle efterfrågan av halal- och kosherkött bara motivera upp till åtta procent av slakten. Lotta Berg misstänker att det finns ekonomiska skäl till att så många djur slaktas utan bedövning.

– EU-kommissionen vill strama upp reglerna så att inte länder slaktar utan bedövning utöver efterfrågan. Men det här är en känslig fråga. Det blir ofta att den handlar om främlingsfientlighet och rasism. Sverige har kämpat stenhårt för att få slippa undantag för krav på bedövning i den nya förordningen som träder i kraft 2013, säger Björn Dahlgren, djurskyddschef på Jordbruksverket.

EU-parlamentet tog i somras bort ett förslag om obligatorisk märkning av kött från djur som slaktats utan bedövning.

– Av taktiska skäl, för att övriga märkningsregler skulle gå igenom, kom detta förslag aldrig ens fram till omröstningen. Europa är fortfarande på ruta noll när det gäller märkning av sådant kött, säger Johan Beck-Friis, veterinär och förbundsstyrelseledamot i Djurskyddet Sverige. ✕

Foto: Sara Frick

Lotta Berg, veterinär och forskare, SLU

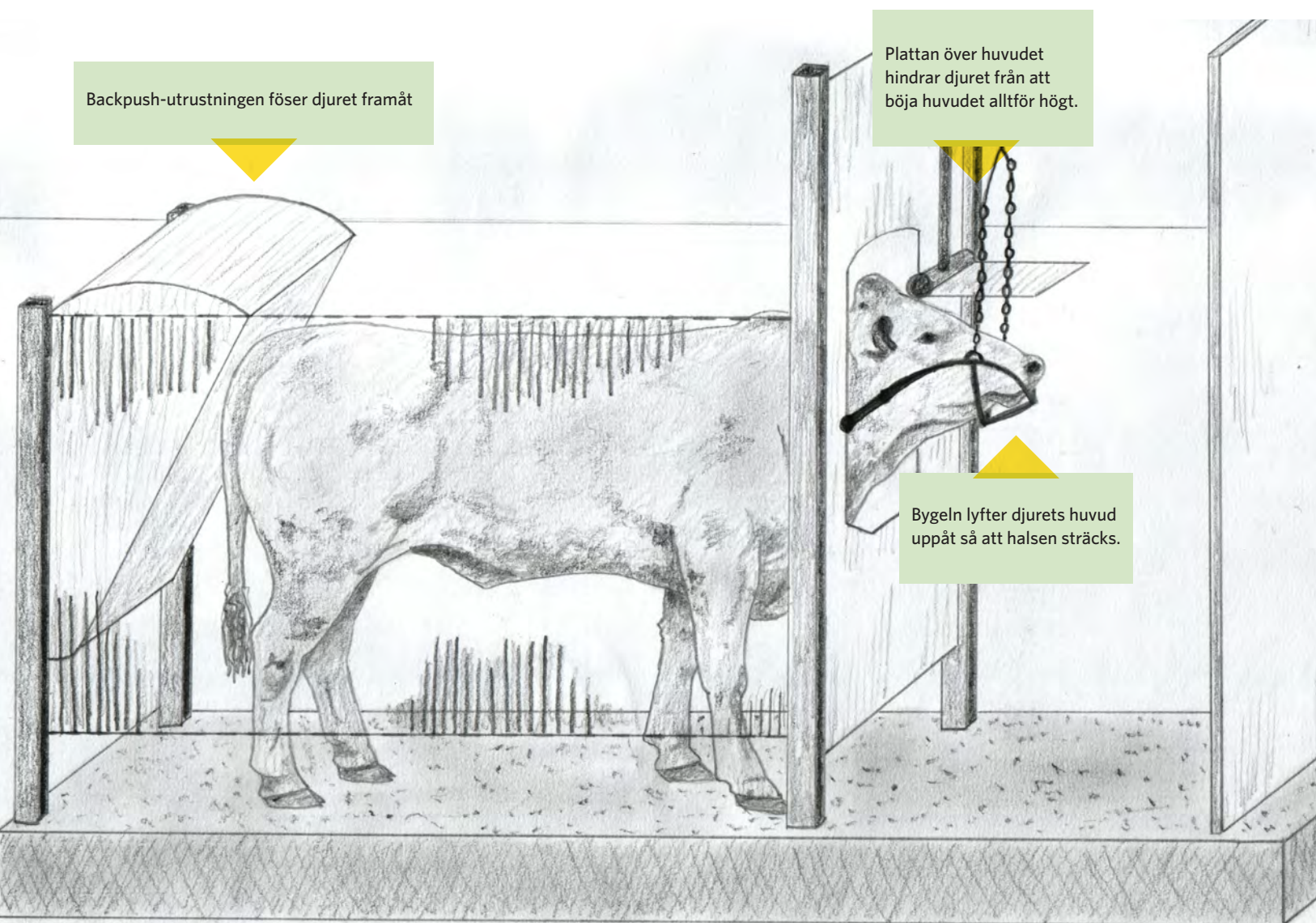
RELIGIÖS SLAKT I SVERIGE

- Djurskyddslagens bestämmelser om att djur ska vara bedövade vid slakt innebär en konflikt för vissa religiösa slaktmetoder, såsom traditionell slakt av obedövade djur.
- El-bedövning är i dag den vanligaste bedövningsmetoden vid vanlig slakt av fjäderfä och används även i stor utsträckning vid vanlig slakt av får. El-bedövning före slakt accepteras av många av världens muslimer. Det gör det möjligt att halalslakta fjäderfä och får i Sverige utan att man kommer i konflikt med djurskyddsbestämmelserna.
- Nötkreatur måste däremot alltid bedövas med bultpistol eller motsvarande innan avblodning sker. Eftersom bedövning med bultpistol inte leder till att hjärtat omedelbart stannar kan även den metoden accepteras av vissa muslimska grupper.
- Övriga djurskyddsbestämmelser kring slakt om hur drivning, uppställning, fixering och avblodning får gå till måste också följas vid halalslakt.
- Utöver själva slaktmetoden finns inom

halalslakt bland annat regler kring vem som får utföra slakten och hur djuren ska vara vända vid slakt. Detta innebär i sig inte någon konflikt ur djurskyddsperspektiv. Som vid all slakt är det dock viktigt att den person som sköter bedövning och slakt har tillräcklig erfarenhet och kunskap.

- Inom kosherslakten accepteras inte bedövning före avblodning och därför sker ingen sådan slakt på svenska slakterier.

Källa: Jordbruksverket

Backpush-utrustningen föser djuret framåt

Plattan över huvudet hindrar djuret från att böja huvudet alltför högt.

Bygeln lyfter djurets huvud uppåt så att halsen sträcks.

Ungtjur i fixeringsbox inför obedövad slakt. Teckning: Frida Lundmark.

Foto: Asa Hagelstedt

KAN RELIGIÖS SLAKT OCH DJURSKYDD KOMBINERAS?

Ja, säger svenska muslimer

Det går att kombinera religiös slakt med den svenska djurskyddslagstiftningen.

– **Det finns bara fördelar med bedövning före slakt.** Att måna om djuren stämmer överens med islam, säger Diler Mustafa, delägare i Qibbla Halal Kött.

Qibbla Halal Kött AB grundades 1995 av Diler Mustafa och Jamil Zetali. Huvudkontor och styckeri ligger i Johanneshov. För att kunna utöka kapaciteten har produktionen flyttats till Stockaryd.

Efterfrågan är stor, i Sverige finns drygt 400 000 muslimer och företaget exporterar dessutom till Finland. Kunder är restauranger, livsmedelsbutiker, grossister och stora livsmedelskedjor som till exempel Axfood, Copp, ICA och Bergendahls.

– För troende muslimer är maten mycket viktig. Griskött, blod och kadaver är förbjudet, berättar delägaren Diler Mustafa.

Företaget får ofta mail från upprörda personer som tror att företaget slaktar djur utan bedövning.

– Det handlar om okunskap. De flesta muslimer i Sverige accepterar numera bedövning före slakt. Sedan finns det extrema muslimer som inte accepterar bedövning, men de har inget stöd i religionen. Det troiligaste är att det handlar om ekonomiska skäl, säger Diler Mustafa.

Islam kräver enligt honom att man månar om djuren, att djuret som ska slaktas är friskt, har tillgång till vatten och hö och

att ingen misshandel får ske under slaktprocessen. Det är också viktigt med vassa redskap.

Eftersom det är förbjudet att äta kadaver får inte djuret dö under bedövningen. Blodet måste cirkulera och hjärtat slå under ritualen. Qibbla Halal Kött har inga egna slakterier. Slakten utförs på ett par mindre slakterier i Sverige som också slaktar på konventionellt vis. Samma regler gäller för halalslakt som för konventionell slakt vad gäller till exempel drivning, uppställning, fixering samt att djuren alltid måste bedövas med bultpistol eller motsvarande innan avblodning sker. All denna hantering sköts av slakteriets personal.

Enligt reglerna för halal måste det vara en muslim som skär halsen av djuret. Halalslakten går till så att den muslimska slaktaren står med djuret vänt mot Mecka, ber till gud och, efter bedövning, skär av halspulsåder, mat- och luftstrupe.

– Vi har lyckats väldigt bra med att kombinera ritualerna med den svenska djurskyddslagstiftningen. För oss finns det bara fördelar med att djuren bedövas före slakt, säger Diler Mustafa.

Qibbla Halal Kött är också Sveriges störs-

ta importör av lammkött från Nya Zeeland samt importerar halalkött från Europa.

– Köttet vi importerar kommer också från djur som bedövats innan slakt, säger Diler Mustafa. ✕

Foto: Birgitta Wiberg

Diler Mustafa är delägare i Qibbla Halal Kött.

Nej, säger svenska judar

Inom judendomen accepteras inte bedövning före slakt. Företrädare arbetar aktivt för att förändra lagstiftningen.

- Vi förväntar oss att våra traditioner respekteras, säger rabbinen Isak Nachman, Judiska församlingen i Stockholm.

Kosher betyder lämplig i bemärkelse att födan är tillredd i enlighet med de judiska matlagarna. Bara en del arter är tillåtna (kor, får, höns och fisk) medan andra (svin och skaldjur) är förbjudna.

Inom judendomen finns ett antal förbud och seder som syftar till att skydda djuren, bland annat är det förbjudet att slakta ett djur som fortfarande diar och det är inte tillåtet att efterfråga vissa animaliska produkter som till exempel löpe och gelatin. Däremot accepteras inte bedövning före kosherslakt.

– Anledningen till att vi absolut inte kan tänka oss bedövning före slakt är att vi upplever att djuret skadas, säger Isak Nachman.

Hur ser ni på djurets lidande i samband med slakten?

– Det är sant att man tekniskt kan bedöva ett djur innan slakt och det är möjligt att djuret slipper lida under de cirka 20 sekunder som det tar för djuret att bli helt bedövat av blodförlusten. I den svenska debatten förekommer det påstå-

enden att det tar flera minuter till detta sker, vilket inte är korrekt. Min helhetssyn på kosherslakt gör att jag är övertygad om att ett djur som slaktas kosher lider mindre, säger Isak Nachman.

Arbetar ni aktivt för att förändra lagstiftningen?

– Ja, vi upplever lagstiftningen som ett pinsamt arv, sprunget ur 1930-talets antisemitism som inte har en legitim plats i ett demokratiskt multikulturellt samhälle. Kritiken mot slakt utan bedövning leder till en förstärkning av segregationen i samhället då det ständigt utnyttjas av grupper med antisemitiska och islamofobiska värderingar. Jag anser att själva användandet av ordet djurplågeri i denna debatt är både kränkande och onödigt, säger Isak Nachman, och fortsätter:

– Vi kan inte förstå att man tillåter jakt men inser att det är viktigt för en del människor i Sverige. På samma sätt förväntar vi oss att våra traditioner respekteras och att man finner en lösning för samexistens mellan olika minoriteter här i Sverige. ✕

Slakt utan bedövning kan aldrig accepteras!

Rabbin Isak Nachman anser att djur som slaktas kosher lider mindre. Jag hyser den största aktning för rabbinens åsikter i religiösa frågor, men när det gäller djurs lidande vid slakt är han ute och cyklar.

Han är tyvärr inte ensam om att nedvärdera djurs lidande till förmån för religionsfriheten. Många gånger är argumentet rent ojusta, som att det svenska förbudet mot obedövad slakt är en nazistisk kvarleva. Svenska veterinärer krävde en lag om obligatorisk bedövning av slaktdjur långt innan nazismen kom. Förespråkare för slakt utan bedövning uppvisar påtaglig brist på kunskap.

Obedövad slakt innebär ett enormt och fullständigt onödigt lidande. Ofta placeras djuren först i ryggsläp. Halssnittet läggs genom huden och alla vävnader på halsens undersida in till ryggraden. Är kniven tillräckligt vass kan det ske genom ett eller ett par drag, men ibland måste operatören såga sig in. Detta innebär verkligen att djuret skadas. Eftersom hjärnan hos nötkreatur även förses med blod från artärer som är skyddade av ryggraden, dröjer det flera minuter innan medvetslöshet. Det har jag tyvärr kunnat konstatera med egna ögon, några ”20 sekunder” är det inte tal om. Djuren upplever kraftig smärta, tilltagande syrebrist, extrem stress och ångest under sina sista tre till fyra minuter vid medvetande.

De religiösa slaktreglerna tillkom för tusentals år sedan, främst för att slaktkroppen skulle avblodas bättre. Idag har vi en överlägsen teknik med en bättre avblodning än vid slakt utan bedövning.

De flesta medborgare i landet har full respekt för människors tro. Det finns en gräns när religiösa eller traditionsbundna rutiner försämrar djurens välfärd trots djurvänligare alternativ. Bedövning gör djuret medvetslöst men med bibehållen hjärtverksamhet. Kraven både i svensk lagstiftning och i den religiösa ritualen blir då uppfyllda. På samma sätt som vi aldrig får acceptera hedersmord eller religiöst betingade stymningsstraff, kan slakt utan bedövning aldrig accepteras. Om något leder till en förstärkning av segregationen är det att trots modern vetenskap och djurskyddsmässiga principer fortsätta att kräva slakt utan bedövning.

Johan Beck-Friis

Leg veterinär, Djurskyddet Sverige

”BRA INITIATIV MED HÄSTOMBUDSMAN”

Djurskyddet inom travsporten ska stärkas – nu tillsätts en hästombudsman.

– Ett bra initiativ, men **egenkontroll kan aldrig ersätta den utomstående kontrollen**, säger Sven Stenson, förbundsordförande, Djurskyddet Sverige.

Den nya tjänsten på Svensk travsport kommer att tillsättas i höst. Enligt befattningsbeskrivningen ska hästombudsmannen vara en fristående och opartisk person i häst-Sverige. I arbetsuppgifterna ingår bland annat att besöka travhästar och stall för att skapa sig en bild av skötsel och djurskydd inom travet, men också att delta i den offentliga debatten och ”föra hästens talan”.

– Det är positivt att Svensk travsport vill stärka sin djurskyddsprofil och ta ansvar för de fall av djurplågeri som förekommer inom travsporten. Särskilt inom det förebyggande arbetet kan det göra skillnad med en sådan här satsning. Däremot kan egenkontroll aldrig ersätta den utomstående kontrollen. Länsstyrelsernas arbete

behöver fortfarande stärkas för att fungera fullt ut. Men som ett komplement till en väl fungerande offentlig kontroll är detta ett mycket bra initiativ, säger Sven Stenson.

Den stora drivkraften inom travsporten är spelet på hästarna. Spelet har ett högt pris och det är hästarna som får betala. Det handlar bland annat om skador, förslitningar, att hästarna ofta skickas till slakt som unga samt dopning.

Många hästar får sätta livet till under tävlingarna. Förbundet Djurens Rätt listar varje dödsfall under tävling och träning inom trav och galopp. Förra året har förbundet kännedom om 15 dödsfall. Hittills i år (augusti) är siffran 13 dödsfall.

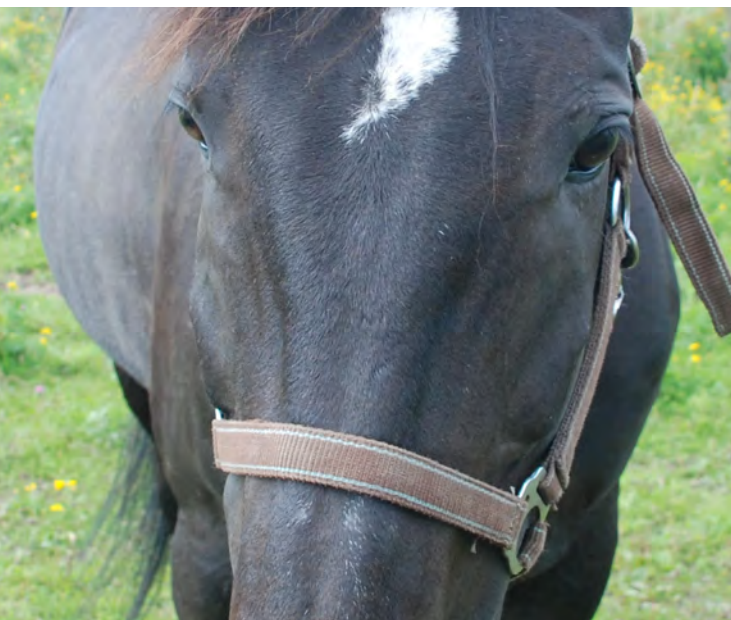
Spödrivningen som förekommer inom

hästporten och framför allt travsporten är ett stort djurskyddsproblem. För den som driver sin häst hårt med spö väntar bara ett mindre bötesbelopp i förhållande till de vinstpengar som hägrar i ett lopp som till exempel Elitloppet.

I Norge är det sedan många år, med gott resultat, totalförbudet att använda spö under travlopp. Djurskyddet Sverige kräver ett totalförbud även här.

– Ur djurskyddssynpunkt går det inte att försvara att en häst blir slagen för att springa snabbare. Spödrivning bör därför förbjudas och den kusk som slår sin häst under ett lopp bör diskvalificeras, säger Sven Stenson. ✕

Text Birgitta Wiberg **Foto** Sara Frick

DJURSKYDD FÖR TRAVHÄSTAR

Ur Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om träning och tävling med djur:

- Du får inte träna eller tävla med hästar på ett sådant sätt att de utsätts för lidande. Du får inte heller utsätta din häst för dopning.
- En häst som du tränar eller tävlar med ska vara fri från skada och sjukdom som kan förorsaka lidande.
- Du får inte använda utrustning eller hjälpmedel som kan medföra skada eller annat lidande.
- Du som tävlar med travhäst är skyldig att veterinärbesikta hästen före tävlingen. Du är också skyldig att följa veterinärens anvisningar.

Det **blir ändå en form av licensjakt på varg under nästa år**. Det framkom när Naturvårdsverket bjöd in till samråd om nationell förvaltningsplan för varg.

LICENSJAKT PÅ VARG ÄVEN NÄSTA ÅR

Den 25 augusti samlades intresseorganisationer från båda sidor i vargfrågan, däribland Djurskyddet Sverige, myndigheter, forskare och andra intressenter för information och samråd på Naturvårdsverket, som fått i uppdrag av regeringen att ta fram en ny nationell förvaltningsplan för varg.

Stor förvirring råder över regeringens senaste direktiv bland alla inblandade, inklusive Naturvårdsverket. Efter samråd och remissrundor ska den nya förvaltningsplanen vara klar den 1 juni nästa år.

Veckan före samrådet meddelade regeringen, i ett försök att blidka EU-kommissionen, att det inte blir någon licensjakt nästa år. Den kommer dock att återupptas 2013. Dessutom har taket på 210 vargar tagits bort. Samtidigt öppnar regeringen för en utökad skydds jakt på varg under nästa år, en så kallad skyddslicensjakt, som ska vara en speciallösning för 2012. Frågan är hur stor skillnaden blir mot dagens licensjakt? Naturvårdsverket ska också utreda en skyddslicensjakt för alla stora rovdjur som

ska gälla från 2013.

Miljöminister Andreas Carlgren (C) kallade själv regeringens besked en "kringmanöver" och en förutsättning för att få behålla besluten i Sverige och undvika ett mångårigt dödläge i EU-kommissionen.

Mikael Karlsson, Naturskyddsföreningen, menar att regeringen försöker lura EU-kommissionen så att den lägger ned ärendet. En ny skrivelse till kommissionen planeras därför. Målet är att få Sverige fällt i EU-domstolen.

I augusti presenterade också Världsnaturfonden, WWF, fyra nya rovdjursrapporter som tagits fram av ledande svenska och norska forskare på uppdrag av WWF.

Hundratals stora rovdjur dödas fortfarande illegalt varje år i Sverige. Ingen minskning har skett för illegal jakt på björn, lo och järv.

Däremot är trenden positiv när det gäller tjuvjakten på varg som minskat kraftigt sedan 2005. Enligt officiella siffror döddes i genomsnitt 9-20 vargar illegalt per år under åren 1998-2005. Från 2006 till 2010

sjönk antalet illegalt dödade vargar till 3-7 djur per år. Minskningen kan inte förklaras av licensjakten på varg eftersom den infördes 2010.

Förklaringar kan vara att politiker och myndigheter under de senaste tio åren tagit en rad beslut för att minska tjuvjakten. Polis och åklagare har prioriterat arbetet med att stoppa illegal jakt och länsstyrelserna bedriver ett omfattande arbete med rovdjursfrågorna. Större jaktkvoter har delats ut, möjligheterna att freda tamdjur har ökat och regionalt medbestämmande genom viltförvaltningsdelegationer har införts.

Varje år dödas 71-105 av landets cirka 1 250 lodjur illegalt. I norra Sverige står den illegala jakten för merparten av dödligheten. I mellersta Sverige svarar viltolyckor, licensjakt och naturliga dödsfall för 60 procent av dödligheten. Totalt av landets cirka 3 300 björnar dödas illegalt varje år. Cirka 60 procent av järvdödligheten beror på illegal jakt. ✕

Text Birgitta Wiberg **Foto** Istockphoto

REGLER SAKNAS FÖR EFTERTRAKTAD KANIN

Trots att efterfrågan på kaninkött ökat stort de senaste åren finns ännu inga regler för hur köttkaninerna ska hållas.

– **Bristen på reglering är ett problem. Både uppfödare och länsstyrelsen undrar vad som gäller,** säger Björn Dahlén, djurskyddschef på Jordbruksverket.

Trots att efterfrågan på kaninkött ökat stort finns inga särskilda regler för hur djuren ska hållas.

"Köttet har hittills mest sålts till restaurangerna, men nu börjar även vissa butiker köpa in kaninkött. Efterfrågan på köttet har ökat med 30 procent de senaste åren."

Gösta Jonsson, Sveriges kaninproducenters förening

I Sverige slaktas varje år uppskattningsvis 300 000 kaniner för att bli människoföda. Det finns 800-1 000 uppfödare, varav 200 föder upp kaniner för kommersiell produktion.

– Köttet har hittills mest sålts till restaurangerna, men nu börjar även vissa butiker köpa in kaninkött. Efterfrågan på köttet har ökat med 30 procent de senaste åren, säger Gösta Jonsson, ordförande i Sveriges kaninproducenters förening.

Tidningen Djurskyddet har hälsat på hos en av de kommersiella köttkaninfarmarna. Den drivs av Lisa Runberg i idylliska Alunda utanför Uppsala.

Besökare krävs på personuppgifter och fotografi. Lisas make Per Runberg förklarar detta med "rädsla för skadegörelse av folk som ogillar verksamheten." Familjen har aldrig utsatts för några incidenter, om man bortser från den lösspringande jakthund som flera gånger tagit sig in i kaninburarna och bitit eller stressat ihjäl kaniner.

– Jag möts alltid av starka reaktioner när jag berättar vad jag jobbar med. En del människor förstår inte hur man kan äta kanin. Fler är ändå positiva än negativa, berättar Lisa Runberg.

Tre längor med kaninburar står mitt i grönskan. Här finns 300 kaniner i totalt 100 burar. 50 av dem är avelshonor, 11 är hannar. Varje hona föder 2-3 kullar per år med i snitt sju kaniner i varje kull.

Kaninerna är av rasen Stora Silver samt blandningar av olika raser. Lisa Runberg berättar att hon jobbar aktivt för att få

fram bra avelsdjur. De ser ut som vilka sällskapskaniner som helst. Några är blyga och ligger och trycker i ett hörn. Andra är framåt och tittar nyfiket på besökarna eller försöker smita ut när dörarna öppnas.

Kaninungarna får leva tills de är 16

veckor. Då kommer de att slaktas för att bli mat åt människor. Avelshonorna slaktas när de är 3-4 år (men blir inte människoföda). Hannarna får leva tills de dör av ålder, vilket brukar ske när de är 4-5 år.

– Jag gullar med kaninerna så lite som möjligt, för deras skull. Även om jag naturligtvis får favoriter, säger Lisa Runberg.

Lisa Runberg med en av sina favoriter bland avelshonorna.

"Avsaknaden av regler för hur köttkaniner ska hållas är ett problem. Både uppfödarna och länsstyrelserna undrar vad som gäller."

Björn dahlén, djurskyddschef, Jordbruksverket

Per Runberg har byggt burarna efter ritningar som makarna gjort. Länsstyrelsens djurskyddsinspektörer har inspekterat och godkänt. Burarna, som är 70 centimeter höga, är byggda i trä, har trägolv med halm och en gallerdörr samt gallerväggar mellan burarna. Burytan per djur är 0,8 kvadratmeter.

En avelshona på fem kilo sitter i en bur med upp till sju ungar. Ungkaniner sitter tillsammans, tre till fyra i varje bur. Vuxna honor utan ungar samt hannar sitter ensamma i sina burar. Alla kaniner har tillgång till en hylla att ligga på. Endast mamma med ungar har tillgång till bolåda. Kaninerna har fri tillgång till hö, pellets och vatten.

Lisa Runberg startade verksamheten i liten skala för fyra år sedan. Den har sedan

vuxit och "bär nu sig själv och ger lite över till investeringar". Tanken är att utöka till 150-200 avelshonor inom ett par år, vilket skulle ge 6 000-7 000 slaktdjur per år. På sikt hoppas de kunna ta reda även på pålsen, som i dag inte tas om hand utan slängs. Tanken är också att starta eget slakteri på gården, även om det finns två stycken i närområdet.

Slakten går till så att kaninen bedövas varefter halsen skärs av på djuret innan det tappas på blod. Runbergs kaniner slaktas hos Gösta Jonsson som driver Vreta kanin-gård och är ordförande i Sveriges kanin-producenters förening. Han har figurerat i media efter att ha bedövat kaniner genom att klubba dem medvetslösa i stället för att

använda bultpistol/slaktmask. Metoden med att klubba kaniner är bara tillåten vid så kallad husbehovsslakt och förbjuden vid kommersiell slakt. Inget som oro-

ar Lisa Runberg, som själv gått slaktkurs:

– Det finns fördelar med klubbning; det går snabbare att slå igen om man missar på första slaget. Siktar man fel med bultpistol har man ett skadskjutet djur, det går inte att släppa kaninen och ladda om. Men när det funkar ser bultpistol mindre brutalt ut.

Gösta Jonsson säger att han nu använder bultpistol/slaktmask men fortsätter att förespråka klubbning som bedövningsmetod. En metod han säger sig ha använt på merparten av de cirka 40 000 kaniner som han slaktat.

– Bultpistol fungerar bra så länge kaninen sitter stilla, men när de kommer till slakteriet är de nervösa. I egen produktion klubbas 80 procent av kaninerna. Det är den effektivaste metoden och man kostar inte på annan utrustning, säger han.

Avsaknaden av regler för hur köttkaniner ska hållas är ett problem enligt Björn Dahlén, djurskyddschef på Jordbruksverket.

– Det finns håll att fylla. Både uppfödarna och länsstyrelserna undrar vad som gäller. När det gäller slakten anser vi att det är bultpistol som gäller för bedövning, säger han.

Enligt en ny EU-förordning som träder i kraft den 1 januari 2013 blir det tillåtet att i verksamhet av mindre omfattning bedöva max 70 kaniner per dag genom slag med hårt föremål. Detta gäller dock inte kommersiell uppfödning.

Tanken var att Jordbruksverket skulle få med köttkaninerna i det senaste förslaget om hur förhållandet för minkarna ska förbättras. Det hanns inte med, och något förslag att skicka ut på remiss blir inte klart i år.

– Vi undersöker just nu hur kaninerna lever för att kunna utfärda föreskrifter, säger

I varje bur finns en hylla som kaninerna kan ligga på.

I dag finns totalt 300 kaniner, varav 50 avelshonor, i 100 burar på Lisa Runbergs farm.

Enisa Miljanic, djurskyddshandläggare på Jordbruksverket.

Ingrid Redbo är etolog och förbundsstyrelseledamot i Djurskyddet Sverige. Hon sätter upp några kriterier som hon tycker är absolut grundläggande ur etologisk synvinkel:

- Kaninerna bör få sitt sociala behov tillgodosett. Eftersom de naturligt är grupplevande ska de leva i par eller grupp. Det räcker inte att de ser varandra. Banden stärks vid beröring, till exempel vid putsning.
- I alla burar ska det finnas en hylla med en bolåda under (vilket är ett krav för försöksdjur). Bolådan är till för att kaninen ska kunna gömma sig. I naturen springer kaniner och gömmer sig i sina hålor när de känner sig hotade. Utan bolåda kan kaninen springa runt i buren i panik.

- Det bör finnas tillräckligt mycket halm för att kaninen ska kunna gräva, vilket är ett naturligt beteende.
- Burytan ska vara så pass stor att kaninen kan ta ett eller flera skutt, resa sig och sträcka ut sig i hela sin längd.

Ingrid Redbo har studerat bilderna från farmen i Alunda och tycker att det "ser förhållandevis bra ut". Förutom att inte samtliga kaniner (förutom hannarna som då kan börja slåss) har sällskap samt att inte alla kaniner har tillgång till bolåda.

– Utomlands, till exempel i Italien, är kaninköttuppfödningen en stor industri. Djuren lever under fruktansvärda förhållanden i gammaldags minkburar med nätgolv. Kaninerna har jättemycket skador, berättar Ingrid Redbo.

Djurskyddet Sverige har ännu inte antagit någon särskild policy för kaniner, men arbetar för att alla djur ska ges möjlighet att utföra sina naturliga beteenden.

Sara Henrysson på etologi- och djurskyddsprogrammet vid Sveriges lantbruksuniversitet, har gjort ett studentarbete inklusive en litteraturstudie om kaniners behov. Kaniner i fångenskap har kvar alla de beteenden som deras släkting, den europeiska vildkaninen har.

Henryssons slutsats är att det är avgörande för kaninens välfärd att de hålls i grupper om minst två individer, eftersom kaniner är mycket sociala djur. Vilda kaniner lever i kolonier på upp till 100 individer. Kolonin är i sin tur indelad i mindre sociala grupper med en tydlig hierarki. När två kaniner väl bildat ett band mellan sig är de oskiljaktiga. Kaniner som tvingas leva utan en annan kanin som sällskap har en dålig välfärd. Kaniner i fångenskap kräver så stora burar att de kan få utlopp för sina naturliga beteenden som att till exempel gnaga, gräva och gömma sig. De bör enligt Henrysson också få komma ut ur buren och motionera minst fyra timmar om dagen. ✕

Text och foto Birgitta Wiberg

Nova ligger och väntar på att få komma in till veterinären.

VETERINÄRVÅRD TILL HEMLÖSAS HUNDAR

Tack vare ett unikt [samarbete mellan Djurskyddet Malmö och Stadsmissionen får Malmös hemlösa nu hjälp med sina hundar.](#)

– De flesta hemlösa månar om sina hundar men har inte råd med foder och veterinärvård, säger Anna-Karin Andersson Landgren, Djurskyddet Malmö.

Två gånger om året kommer Djurskyddet Malmö veterinärer och djurskötare att ha en mottagning på Stadsmissionen i Malmö där de, utan att ta ut någon avgift, kommer att behandla de hemlösa hundar. Bokningarna sker via Café David på Stadsmissionen.

– De här hundarna blir också sjuka, men deras ägare har inte råd med veterinärvård. Det är viktigt att de hemlösa och deras hundar är i en miljö där de känner sig trygga. Stadsmissionen är en knutpunkt för många hemlösa. Många av dem har dessutom svårt att ta sig till en klinik, säger veterinären Anna-Karin Andersson Landgren, som också jobbar ideellt för Djurskyddet Malmö.

Premiären skedde en onsdagskväll i augusti. Fyra hemlösa kom med sina hundar och Djurskyddets veterinärer och djurskötare hade fullt upp med att vaccinera alla hundar mot smittsamma sjukdomar och avmaska dem mot inälvsparasiter.

Alla hundar undersöktes. Vissa hade lite övervikt och då ordnar Djurskyddet med bantningsfoder. Någon hund hade ögoninflammation och fick recept för detta, en hund fick glukosaminer och smärtlindring för artros i lederna. Klorna klipptes på alla hundar och de som ville fick även fästingförebyggande medel.

– Jag var mycket förvånad över hur snälla, fina och sociala hundarna var. Många har uppfattningen att alla hemlösa

Djurvårdare Jenny Berglind, veterinär Anna-Karin Andersson Landgren, Aramis med husse och djurvårdare Lisbeth Erlandsson.

som har hund inte tar hand om den. Så är inte fallet med dessa hundar, berättar Anna-Karin Andersson Landgren.

I vanliga veterinärväntrum brukar det vara mer ljud från hundarna, men här låg hunden Nova och de andra lugnt och nästan sov bredvid sina ägare. Stadsmissionen hade ordnat lyxig fika till mattarna och hussarna som satt och pratade glatt i väntan på sin tur.

– Det är ett extra roligt och ömmande projekt då vi genom att hjälpa hundarna, och någon katt, även hjälper människorna bakom djuren. Jag har drömt om det här i många år. Med Djurskyddet och Stadsmissionen bakom blev det äntligen verklighet, säger Anna-Karin Andersson Landgren.

För att bekosta projektet har Djurskyddet Malmö skapat en fond till de hemlösas hundar och hoppas kunna få den att växa så att de, förutom att ha två mottagningar per år, även ska kunna hjälpa hundarna när det inträffar akuta bekymmer.

–Till nästa mottagning hoppas vi att några fler nya hundar dyker upp samt att de gamla kommer tillbaka. Vi ska försöka ha lite dragplåster som lite "give aways". Hundarna kommer att avmaskas igen och vi kommer att hjälpa till med lite av allt som det finns behov av. Vid jul delar vi även ut julkorgar, vilket vi även gör till de hemlösa med hundar som bor i Lund, berättar hon.

Samarbetet mellan Djurskyddet Malmö och Skåne Stadsmission inleddes för något år sedan, då Djurskyddet började dela ut just julkorgar till de cirka tio hemlösa med hundar som brukar besöka Stadsmissionen. De innehåller foder, godis, reflexvästar till hunden, fleecefiltar samt vantar till matte eller husse.

– Många blir alldeles tårögda när de får sina julkorgar.

Tack vare hjälp från djuraffärer och veterinärkliniker kan de hemlösa också

"Många hemlösa ger sina hundar mat före de själva tar en matbit. Ibland är det svårt att få pengarna att räcka. Det är en myt att hemlösa inte skulle bry sig om sina hundar."

Anna-Karin Andersson Landgren, veterinär

hämta gratis foder till sina hundar på Stadsmissionen i Malmö.

– Många hemlösa ger sina hundar mat före de själva tar en matbit. Ibland är det svårt att få pengarna att räcka. Det är en myt att hemlösa inte skulle bry sig om sina hundar.

De flesta mår om dem. Hunden är viktig, särskilt för människor som lever lite utanför samhället, säger Anna-Karin Andersson Landgren.

Förutom projektet med hemlösas hundar bedriver Djurskyddet Malmö aktivt djurskyddsarbete genom att bland annat informera i skolor, ge ut en tidskrift samt göra en kalender med djurinformation i samarbete med Malmö Naturskola. Föreningen förmedlar hundar som förlorat sin ägare eller förverkats av myndigheterna samt verkar aktivt inom Kattrådet i Malmö kommun för att minska lidandet bland förvildade katter. ✕

Text Birgitta Wiberg
Foto Djurskyddet Malmö

SÅ KAN DU HJÄLPA TILL

Djurskyddet Malmö har startat en fond, plusgiro **14 83 23-9**, för att hjälpa de hemlösas hundar. Exempel på hur pengarna kan komma till nytta:

- 600 kronor räcker till en undersökning med recept för en hund som råkar ut för akut sjukdom.
- 350 kronor räcker till en vaccination av en hund.
- 300 kronor räcker till att göra en hund fri från inälvsmaskar under två år.
- 200 kronor kan hjälpa en hund att hitta tillbaka till husse/matte om den kommer bort.

Läs mer på www.djurskyddetmalmo.se

7 TIPS FÖR EN MYSIG HÖST

Ta med hunden ut i skogen och njut av höstens vackra färger och friska luft. Företräda nytta med nöje och lär den söka efter kantareller. Och glöm inte reflexerna – på både hunden och katten!

Text Birgitta Wiberg

SE TILL ATT HUNDEN OCH KATTEN SYNS I MÖRKRET!

Det blir mörkt allt tidigare om kvällarna. Se till att din hund eller katt syns i mörkret! Hos till exempel Sjöstadens Hund & Katt (www.sjostadenshundochkatt.se) finns flera praktiska tillbehör som till exempel reflexvästar i olika storlekar, reflexhalsband, blinkhalsband och en hund-lampa som ska göra att hunden syns på fem kilometers avstånd. Lampan fästs på hundens halsband eller sele.

VÄRMETÄCKE FÖR FRUSNA HUNDAR

För frusna hundar finns mängder av sköna fleecejackor och värmetäcken att välja på. Exempelvis har Hurtt ett vatten- och vindtätt värmetäcke som skyddar hundens viktigaste muskelgrupper. Back On Track har hundbäddar, hundtäcken, benskydd och annat med värmereflekterande egenskaper. Brukar rekommenderas av veterinärer.

← GE HUNDEN MASSAGE!

Kyla har samma påverkan på hundar som på människor med känsliga leder. Massage har använts som behandlingsform på människor sedan gammalt med mycket goda effekter. Samma resultat får man även på hund vid regelbunden massage. Massage ökar blodcirkulationen, påskyndar lymfcirkulationen, sänker blodtrycket, sätter igång utsöndringsorganen, gör muskler och senor elastiska och pälsen frisk och glansig. Massage är bra för hundar med spänningar, dålig cirkulation, ärrvävnad, stress, nervositet, stelhet, ledvärk, hälta och artrit – artros. Närmaste hund-massör hittas på www.svenskahundmassageforeningen.se.

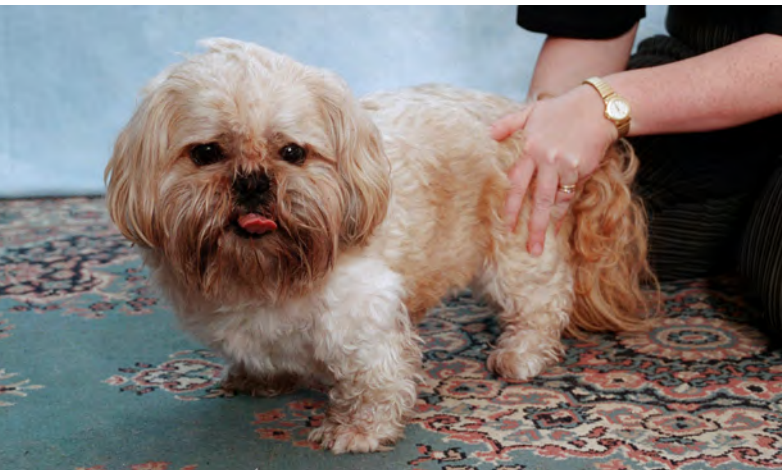

Foto: Jeanette Taberman

Foto: Istockphoto

↑ LÅT KATTEN FÅ FÄRSKT GRÄS ÅRET OM!

Köp färdigt kattgräs på kruka eller odla själv, så får katten färskt gräs året om. Bra för matsmältningen. Skonar dessutom krukväxterna som många gånger också är giftiga för katten.

ORDNA EN MYSIG BÄDD

Se till att katten och hunden har en mysig plats att sova på. Vad kan vara skönare för katten så här års än att krypa upp i en skön säng som hängs på elementet? En elementsäng med avtagbart överdrag i plysch finns bland annat hos Bromma Zoomarknad. Se www.zoomarknad.se.

Foto: Kattens Not

LÅT HUNDEN SIMTRÄNA!

Ett sätt att hålla igång hunden under vintern är simträning. Simträning är bra för hundar som behöver förbättra sin kondition, bygga muskler för att orka mer, behålla smidighet och muskelstyrka på ålderns höst, stärka muskulaturen runt sina höftleder eller armbågar, komma igång efter diskbråcksoperation, stärka ryggmuskulaturen, komma i form efter operationer eller skador i skelett eller leder, få mer rörlighet vid artros, öka sin smidighet och koordination, förbättra symmetrin vid neurologiska skador och sist men inte minst ha roligt! (Källa Alfa Hundcenter.)

Foto: Lars Ohly

↑ GÅ KANTARELLSÖKKURS MED HUNDEN!

Att leta kantareller med hunden är både kul och lönsamt. Kantareller har en doft som skiljer sig från övriga lukter, därför är det lätt att lära hunden söka efter de gyllengula delikatesserna. Hunden hittar kantarellerna som gömmer sig under löv, grenar och på andra ställen där du inte kan se dem. Svampsök med hund består av två delar; att hitta svamp och att markera svampfyndet. Ett nyttigt mentalt arbete för hunden samtidigt som det ger motion till er båda. Anmäl er till en kantarellsökkurs eller träna på egen hand, böcker finns med tips och instruktioner.

Många kommuner vill ställa djurskyddskrav vid upphandlingar men stöter på problem.

Foto: Birgitta Wiberg

DJUREN – FÖRLORARE I UPPHANDLINGEN

Kammarrätten prövar domen där **Rättviks kommun får rätt att ställa djurskyddskrav som är högre än EU:s minimnivå.** En lagakraftvunnen dom kommer att bli prejudicerande.

För privatkonsumenter finns möjlighet att välja produkter som framställts med god djuromsorg. Men de som hamnar på sjukhus, i äldreomsorgen eller går i skolan har inte den möjligheten. De får hålla till godo med den mat som kommunen eller landstinget lyckats upphandla.

När stora grossister förlorar upphandlingar på grund av att kommunerna kräver god djuromsorg begär de överprövning i Förvaltningsrätten. Ett av de kända fallen är Sigtuna kommun som använde tre av baskraven i Miljöstyrningsrådets kriterier för djurskydd: antibiotika får användas endast efter ordination av en veterinär, djuret har transporterats max åtta timmar till slakt eller max tolv timmar nattetid för fjäderfä samt att djuret är helt bedövat när avblodning sker.

Kraven underkändes av Förvaltningsrätten i Uppsala. När det gäller kravet på bedövning har Sigtuna ställt samma krav som finns i svensk djurskyddslag. Det anser domstolen kan vara en restriktion mot import som enligt huvudregeln är förbjudet. Kravet på bedövning faller också på en annan punkt: krav i en upphandling måste kunna kontrolleras. Enligt domstolen finns det inget certifierings- eller kontrollsystem

Monica Sihlén, Miljöstyrningsrådet, och Mathias Sylwan, Sveriges Kommuner och Landsting.

för det här kravet inom EU, därför får det inte ställas. Förvaltningsrätten har beordrat Sigtuna att göra om upphandlingen.

– Förvaltningsrätten i Uppsala tolkar lagen in absurdum, det blir därmed omöjligt att ställa krav på djurskydd, sade Mathias Sylwan, jurist SKL, Sveriges kommuner och landsting, när han medverkade i seminariet *Djuren – förlo-rare i upphandlingen*, som arrangerades av Djurskyddet Sverige och Vi Konsumenter i Almedalen.

Det här gör att kommunerna känner osäkerhet och att många inte tycker det är någon idé att ställa djurskyddskrav vid upphandlingar.

– Många kommuner vill ställa, och många konsumenter vill att det ställs, djurskyddskrav, sade Monica Sihlén, projektledare i Miljöstyrningsrådet, vid seminariet.

Frågan tog en ny vändning den 1 augusti då Förvaltningsrätten i Falun gav Rättviks kommun rätt att ställa djurskyddskrav vid sina upphandlingar. För drygt ett år sedan beslutade samma förvaltningsrätt att Rättviks kommun inte fick kräva att inköpta livsmedel skulle vara producerade enligt svensk djurskyddslag. Kravet ansågs svepande och diskriminerande mot bönder och producenter utanför Sverige.

Kommunen omformulerade då sina upphandlingskriterier till att vara mer detaljerade enligt Miljöstyrningsrådets föreskrifter, vilket bland annat innebär att djuren maximalt ska transporteras åtta timmar före slakt, att djuren ska bedövas före slakt, att antibiotika ska ges restriktivt, att värphönsen ska ha värprede, sandbad och sittpinne, att grisarnas svansar inte kuperas och att mjölken ska komma från kor som får vistas utomhus under betessäsongen. Servera svarade med att överklaga även den nya upphandlingen.

Den här gången konstaterade Förvaltningsrätten att Rättviks kommun inte kräver

"Många kommuner vill ställa, och många konsumenter vill att det ställs, djurskyddskrav."

Monica Sihlén, projektledare, Miljöstyrningsrådet

närproducerade eller svenska livsmedel. Bönder och producenter utanför Sverige diskrimineras därför inte, vilket innebär att kommunen inte bryter mot LOU, lagen om offentlig upphandling. När det gäller

uppföljning av djurskyddskraven anser domstolen att kraven kan ställas och går att följa upp eftersom leverantörsförsäkringen är ett sätt som är förenligt med LOU och godtagbart i hela EU. Rättviks kommun får därmed rätt att ställa djurskyddskrav som går längre än EU:s minimikrav.

Servera överklagade domen. Kammarrätten har meddelat att den kommer att pröva ärendet. Prövningstillstånd lämnas bara i fall som kan ses som prejudicerande. Om Förvaltningsrättens senaste dom står sig banar den väg för andra kommuner som vill ställa djurskyddskrav vid sina upphandlingar. ✕

Text Birgitta Wiberg

FAKTA

OFFENTLIG UPPHANDLING

- Alla köp från offentlig sektor.
- Upphandlare är skyldiga att följa lagen om offentlig upphandling; LOU.
- Uppställda kriteriers relevans: miljöskydd/djurskydd/hälsa, likabehandling, proportionalitet, transparens, ömsesidigt erkännande.

MILJÖSTYRNINGSRÅDET

- Regeringens expertorgan inom miljöanpassad och annan hållbar upphandling sedan 1995.
- Ger stöd till den offentliga sektorn, organisationer och företag genom kriterier för hållbar upphandling.
- Ägs av staten, Miljödepartementet, Svenskt Näringsliv och Sveriges Kommuner och Landsting.

Hundexperter och polis **motsätter sig ett förbud av så kallade kamphundar i bostadsområden**, något som utreds av bostadsministern.

– Problemet sitter inte hos hunden, det sitter i andra änden av snöret, säger Ingrid Tapper, Svenska Brukshundsklubben.

PROBLEMET SITTE INTE HOS HUNDEN

Ett av Djurskyddet Sveriges seminarium i Almedalen hade rubriken *Kamphundsförbund i bostäder – för vems skull?* Deltog i panelen gjorde Ulf Perbo, statssekreterare hos civil- och bostadsminister Stefan Attefall, Susanna Skogsberg, förbundsjurist, Hyresgästföreningen, Ingrid Tapper, Svenska Brukshundsklubben och Ronny Carlsson, hundinstruktör och områdesansvarig, Nynäshamnsfastigheter.

Stockholms djurskyddspolis kunde inte vara med i panelen men hälsade att den önskar att debatten breddas till att fokusera kring olämpliga hundägare i stället för vissa hundraser.

Stockholmshem, i vars hyreskontrakt hyresgästen förbinder sig att ej hålla så kallad kamphund, kunde inte närvara vid seminariet. Men har till Djurskyddet Sverige förtydligat vad de menar med kamphundar.

– Stockholmshem går på Jordbruksverkets skrivning som inte förbjuder någon särskild ras, berättar Åsa Hagelstedt, generalsekreterare, Djurskyddet Sverige.

En kamphund är enligt Jordbruksverket hundar, som oavsett ras, är aggressiva, överdrivet kamplystna, som bara med svårighet kan förmås avbryta ett angrepp och som låter sin kampvilja gå ut över människor och andra hundar.

Men enligt Ulf Perbo, statssekreterare hos civil- och bostadsministern, handlar frågan om att fastighetsägare ska få förbjuda vissa typer av hundar i sina bostadsbestånd.

– Mitt intryck är att många människor upplever ett starkt obehag av kamphundar. Därför är det rimligt att utreda ett förbud. Jag bedömer det som ganska troligt att fastighetsägare kommer att kunna få förbjuda vissa hundar, säger han.

Vilka raser som fastighetsägare kan få rätt att förbjuda kan han inte svara på i dagsläget. Bland de hundar som förbjudits i Danmark finns både vakthundar, jakthundar och så kallade kamphundar. De flesta som talar om kamphundar i Sverige går efter Svenska Kennelklubbens lista som

enligt SKK definieras av att de "avlades från början för kamp."

Susanna Skogsberg från Hyresgästföreningen redde ut vad som gäller för hyresgäster i Sverige i dag: den som inte sköter sin hund riskerar att bli uppsagd, oavsett vilken ras hunden har. Dessutom kan polisen ingripa mot aggressiva hundar enligt Lagen om tillsyn av hundar och katter.

– Det fungerar ganska bra som det är nu. Jag tror inte på att förbjuda vissa hundraser. Då skaffar olämpliga hundägare i stället andra raser som man kan bli rädd för. Problem är inte kopplade till hunden utan till ägaren, säger hon.

Inte heller Ronny Carlsson, områdesansvarig på Nynäshamnsfastigheter, vill se ett förbud mot vissa raser.

– Vi tillämpar de lagar som finns. I 99 fall av 100 handlar det om ett ledarskapsproblem, inte om hundras, säger han.

Nynäshamnsbostäder arbetar för en bättre hundhållning bland sina hyresgäster genom att erbjuda föredrag och kurser.

Staffordshire bullterriern Vilja är lyckligt ovetande om att det finns människor som vill förbjuda hennes ras.

Ingrid Tapper berättade om Brukshunds-klubbens lyckade hundprojekt med Botkyrkabyggen, som betalar för fyra kurstillfällen per hundägare. Orsaken var att störningsjouren tidigare var överhopade med anmälningar om hundar. Under tre år har 170 hundar och deras ägare deltagit i kurserna, vilket resulterat i att det i dag inte kommer några anmälningar alls till störningsjouren gällande hundar.

– Problemet sitter inte hos hunden, det sitter i andra änden av snöret. Det finns alldeles för många oseriösa och okunniga hundägare, säger hon.

Något som även Göte Karlström, som mentaltestar hundar åt Stockholmspolisen, håller med om.

– De flesta problemen beror på hundägaren. Jag tror inte på något rasförbud. Vi omhändertar många kamphundar, men de vi testar är oftast keliga och sällan aggressiva. Men många har rädsla i sig, säger han.

Göte Karlström säger att det inte går

att prata om något ”kamphundsproblem” längre:

– Vi ser andra raser som börjar sticka ut, som till exempel rottweiler och malinois (som är en vanlig polishund).

Trots alla argument mot ett rasförbud är statssekreterare Ulf Perbo orubblig i sin uppfattning.

– Varför är det så viktigt att kämpa för att få ha de här hundarna? Det hjälper inte att hundarna är snälla. Man måste ha respekt för människors hundrädsla för vissa raser, även om rädslan inte är rationell. Hundägare borde visa lite god vilja till en liten inskränkning för att skydda vissa människor. De ska inte behöva möta de här hundarna, säger han.

Han fick svar på tal av bland andra Hyresgästföreningens Susanna Skogsberg:

– Det är massmedia som gett en bild av att de här hundarna är farliga. Jag tror att det synsättet Ulf har förstärker rädslan. Det är viktigt att fokusera på rätt saker. ✕

Text Birgitta Wiberg **Foto** Åsa Hagelstedt

Hundar far illa

Så kallade kamphundar far illa när de blivit populära hos oseriösa uppfödare. Det berättar Elin Franzén, djurskyddspolis, Stockholm.

Hon berättar att hundarna ofta föds upp i badrum eller garderober för att ägaren ska tjäna snabba pengar. De säljs sedan till vem som helst. Ibland för bara några hundralappar.

– Hundarna ses som en statussymbol, ett vapen eller en accessoar bland de kriminella gängen. Tiken är en förbrukningsvara. När hon fött valparna struntar de i henne, berättar Elin Franzén.

Ett aktuellt fall som gått till tingsrätten handlar om Diva, som på grund av en olyckshändelse kom till veterinär. Hon hade inte fått någon mat och var alldeles utsvulten. Vägde hälften av sin normala vikt.

– Jag hoppas på en attitydförändring och att vi får ned aveln av de här hundarna. Jag tror inte på ett förbud av vissa hundraser. Tidigare var det schäfern som råkade ut för fel sorts ägare och stämplades som ”farlig”, säger Elin Franzén. ✕

Text Birgitta Wiberg

BOKTIPS!

BONUS - MIN KATT, MIN SKATT

Inga-Britt Wiktorsson

Den åländska fotografen Inga-Britt Wiktorsson har gjort en bok om sin katt Bonus och deras första år tillsammans. Bilderna och dom korta beskrivningarna av Bonus går rakt in i hjärtat på alla oss som lever eller har levt med en katt. Vi får följa honom på äventyr, lek med kompiserna, jakt och förstås se honom sova på alla möjliga och omöjliga ställen. Den perfekta presenten att ge bort till kattälskare! Den finns inte i svenska bokhandlar men går att beställa via www.bonuskatten.ax.

Åsa Hagelstedt

HUNDVÄNLIG CAMPING

Till Eriksöre Camping på Öland är det en självklarhet att ta med hunden. Där finns agility-banor och andra aktiviteter anpassade för hundar. I höst, till och med 25 september, har de särskilda hundpaket. Ta med dig hunden på en långweekend (tors-sön eller sön-ons) och bo i en stuga med wc och dusch. En överraskning utlovas till alla hundar! 14-16 oktober har de även en kurs om rädsla och/eller aggression hos hundar som etologen Lars Fält håller i. Kursen är öppen för alla intresserade men riktar sig främst till de som arbetar med hundar.

Läs mer på www.eriksore.com.

GNAGARTRÄD SOM AKTIVERAR

Detta träd gjort av naturmaterial stimulerar marsvin, råttor och möss till aktivitet och lek. Grönsakerna som hänger i grenarna ska fångas och ger därmed djuret en utmaning. Stammen är gjord av rep av tvinnat sjögräs, perfekt att gnaga på och försöka få loss repbitar av. Bottenmattan är gjord av torkat gräs och tål att krasa på, dra i och försöka sätta tänderna i. Diameter på bottenmattan 25 cm. Trädets totala höjd 40 cm. Finns att köpa på <http://webshop.gnagarboden.se>

LÄR DIG MER OM FÅGLAR I MOBILEN

LärKvitter är en app från Jordbruksverket som ger lantbrukare och andra intresserade möjlighet att se, lyssna på och få viktig information om några av våra viktigaste fåglar i odlingslandskapet. Syftet är att öka kunskapen om fåglarna och väcka intresse för enkla åtgärder som gynnar dem. Appen ger dig kunskap om 20 olika fåglar, bland andra ladusvala, tofsvipa och gråsparv. LärKvitter finns gratis för Android och iPhone samt i en version för webben på www.jordbruksverket.se/mangfaldpaslatten.

TA MED HUNDEN I HYRBILEN!

Nu behöver du inte längre lämna bort hunden när du ska hyra bil. Hertz Biluthyrning lanserar ett nytt koncept som gör det möjligt att resa med hund i hyrbil. Ett monteringsbart skyddsgaller delar bagageutrymmet i två delar med plats för såväl husdjur som bagage. Tjänsten kommer inledningsvis att erbjudas vid tio av företagets uthyrningskontor, men om efterfrågan finns kommer den att utökas till fler.

Läs mer på www.hertz.se.

Foto: Volvo

VAR EN DJURVÄNLIG TURIST!

Tyvär är det väldigt vanligt att djur utnyttjas för att underhålla turister genom aktiviteter som exempelvis elefantridning, djurcirkus och delfinföreställningar. Turister är en viktig inkomstkälla både för dem som utnyttjar djur och för turistbranschen. Som djurvänlig turist kan därför din påverkan göra stor effekt för djuren. Ställ krav på researrangörerna att de inte ska stödja aktiviteter där djur utnyttjas. Djurens Rätts sajt *Djurvänlig turism* ger dig mer information om hur olika djur utnyttjas och vad du själv kan göra för att påverka, www.djurensratt.se.

LÅT DIN HUND ELLER KATT BLI BLODGIVARE

Ibland uppstår situationer då blod behövs för att rädda liv, detta gäller även hundar och katter. Liksom för människor behövs det alltid fler blodgivare. Har du en hund eller katt som skulle passa för att ge blod, kontakta ditt djursjukhus för att se om det går att lämna blod där.

Kriterier för kattblodgivare

- Katten skall vara mellan 1-5 år.
- Den skall väga minst 4,5 kg.
- Katten skall vara vaccinerad mot kattpest och kattsnuva.
- Honkatter får ej ha fött ungar.
- Katten får själv inte ha mottagit en blodtransfusion.
- Katten får inte vara importerad, ha rest till medelhavsländerna eller utanför EU.
- Den skall vara lugn och lätthanterad.
- Den skall vara en innekatt.

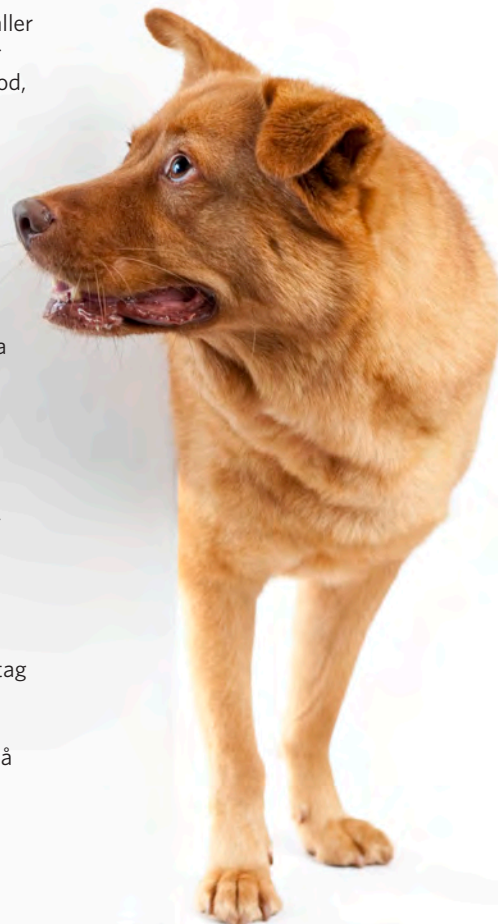
Kriterier för hundblodgivare

- Hunden ska vara mellan 1-4 år vid inskrivning (åldersgräns för tappning är 8 år).
- Hunden ska väga minst 27 kg.
- Tikar får ej ha varit dräktiga eller ha dräktighet planerad.
- Hunden får inte själv ha tagit emot en blodtransfusion.
- Hunden får inte vara importerad eller resa utomlands (undantag kan göras för vissa länder inom EU).
- Hunden ska vara identitetsmärkt (chip eller tatuering i öra).
- Hunden ska vara lugn och välhanterad och kunna ligga stilla på sidan i ca 5-10 min.
- Hunden ska vara frisk och må bra.

Källa: Blå Stjärnan

Foto: iStockphoto

→ VETERINÄREN

→ ETOLOGEN

Foto: iStockphoto

HUR SKYDDAR JAG MINA DJUR FRÅN DVÄRGBANDMASK?

Hur kan man se om en hund har dvärgbandsmask? Hur kan jag skydda mina husdjur från att få den?

Hund- och kattägare

SVAR Rävens dvärgbandsmask är en parasit som inte funnits i landet tidigare och i värsta fall kan orsaka allvarlig sjukdom hos människor. Den upptäcktes hos rävar på olika platser i Sverige under våren 2011. Eftersom människor kan drabbas har svenska myndigheter tagit fram förslag på vad som behöver göras för att skydda djur och människor.

Hunden är liksom räven så kallad huvudvärd för rävens dvärgbandsmask, men hundarna blir inte själva sjuka av parasiten. Man kan alltså inte se om de är smittbärare. Huvudvärden smittas genom att äta infekterade sorkar eller andra gnagare. Via hundens (eller rävens) avföring sprids parasitens ägg i naturen. Äggen kan hamna på bär eller grönsaker som djur och människor äter. En smittad hund kan också ha maskägg i pälsen och på det sättet föra över äggen till människor som klappar eller kelar med hunden.

Om hunden aldrig kommer åt att fånga eller äta på gnagare behöver man inte vara orolig. Att låta sin hund gå fritt och fånga gnagare innebär dock en viss förhöjd risk för smitta. Risken kan minimeras genom att hunden avmaskas på rätt sätt och tvättas vid behov. Mot rävens dvärgbandsmask bör man i första hand välja ett preparat som bara innehåller prasikvantel (apotekets stavning) i lämplig dos. Dessa tabletter finns att köpa receptfritt på apotek. Extra noga med avmaskning ska man vara om hunden får röra sig fritt i områden där rävens dvärgbandsmask redan har konstaterats. Hundar som ständigt har tillgång till gnagare bör avmaskas kontinuerligt var fjärde vecka och hundar som kan ha rullat sig i rävträck tvättas. Hittills (augusti 2011) har parasiten påträffats i Bohuslän, Södermanland och Dalarna.

Mer information om rävens dvärgbandsmask kan man hitta på www.krisinformation.se och www.sva.se. ✕

Johan Beck-Friis

Veterinär och ledamot i
Djurskyddet Sveriges förbundsstyrelse

Ingrid Redbo

Docent i etologi och ledamot i
Djurskyddet Sveriges förbundsstyrelse

VARFÖR BITS VÅR KATT?

Vi har en kastrerad katthona som blir 6 år i år. Förra året bet hon mig rejält i handen då jag kammade henne. Hon bet även min man i foten en natt. Hon har bitit våra två flickor rejält i benet när de och katten låg i sängen. I det ena fallet blev hon klappad, något hon först tyckte om. Vad är det som gör att katten biter? Hon känns oberäknelig och vi vet inte om vi ska låta personer utanför familjen klappa henne. Efter att hon bitit är hon sitt vanliga jag igen, kelig och sällskaplig. Hur många gånger kan man acceptera att en katt biter utan anledning innan den måste avlivas?

Karin Nilsson

SVAR Börja med att ta er katt till veterinären eftersom beteendet är relativt nytt, vilket skulle kunna tyda på att hon har ont någonstans. Katter kan bitas för att de har ont eller är sjuka, känner sig trängda eller hotade, men även på grund av en okänd obehaglig upplevelse som katten förknippar med bit-situationen. Att katter ibland biter när de blir klappade eller hanterade på annat sätt är, även hos helt friska katter, ett relativt vanligt och faktiskt normalt beteende. Katter har ju olika personligheter och temperament beroende på gener och uppväxtförhållanden. Vissa individer har en lägre tröskel än andra för hur mycket fysisk kontakt de accepterar.

Det finns alltid en anledning till att en katt biter. De tillfällen som er katt har bitit har alla handlat om beröring, och åtminstone de två första betten skedde troligen efter att hon upplevt obehag. Det kan möjligen vara dessa tillfällen som bidragit till att sänka hennes acceptans för viss form av beröring. Eftersom katter är väldigt förutsägbara med sitt tydliga kroppsspråk är det relativt lätt att undvika att bli biten. Det är viktigt att alla i familjen förstår var kattens gräns för beröring går, och respekterar den. Lagg märke till hennes kroppsspråk när ni kelar med henne, och sluta genast med beröringen när hon visar att hon vill vara ifred. Den enskilda signal som är enklast att tolka är när katten visar en tendens att sänka öronen eller drar dem bakåt.

Tendensen att bita kan öka om katten är understimulerad. Försök öka stimulansen genom utevistelse på ett säkert sätt. Fundera på om ni kan skaffa en kattkompis till er katt, förslagsvis då en ung kastrerad hankatt. Planera in dagliga lekstunder med föremål som katten kan jaga utan risk att komma nära era händer eller fötter. Undvik leksaker innehållande kattmynta eftersom det oftast ökar kattens upphetsning.

Lycka till med dessa åtgärder som kommer att kunna ge er ett långt och härligt liv tillsammans med er katt! ✕

Det är en ynnest att få dela några år av sitt liv tillsammans med kanske den häftigaste varelsen som finns – hunden, skriver **Klara Zimmergren**.

Hunden – den häftigaste varelsen som finns!

Det är inte lätt det där med att vara djurvän. Inte nog med att man skall diskutera både kött, fiskhantering samt sojaodlingars vara eller inte vara, skall man också lyssna på andras försvarstal om att de minsann inte äter så mycket kött längre. Är man dessutom djurvän med hund, eller kanske till och med lever som en del av mina väninnor, som ensamstående kvinna med två eller tre hundar, ja då är det fritt fram att spekulera "är det inte lite sjukt med alla de där hundarna, de är ju nästan som hennes barn?" En man som lever ensam med en hund är däremot värsta "pappakapet" och aldrig skulle väl någon fråga honom om han vet att det faktiskt är skillnad mellan hund och barn.

Och so what? Tänk om det är så hemskt att man faktiskt ibland älskar sin hund mer än människor, att man faktiskt sköter den som om den vore ett barn. Öppnar sitt hjärta och ger allt för ett djur. Kan det skada oss? Jag tror inte det och jag vet att det är något med det där djuret som attraherar människan.

Även de som inte är ett dugg intresserade av hundar kan sitta och se när Ceasar Milan snabbfixar en arg pitbullblandning och ingen tröttnar på reportaget om servicehunden som i förväg kan känna på sig ett epilepsianfall.

När jag åker spårvagn med min hund, och han sitter där mellan mina ben och gungar med i morgontrafiken så brukar jag titta runt på passagerarna. Några är rädda, andra lite nyfikna, men de allra flesta bara ler. De lägger huvuden på sned, stannar och klappar, pratar lite med ljusa bebisröster och jag tänker att det är något med hundar som funkar så rätt in i människan. Kanske är det känslan av att mitt i morgonstressen få lov att vara snäll, få smeka pälsen på en varelse som alltid har siktet

inställt på vänlighet. För det har dom om man sköter dom rätt. Dessa små själavårdare, med fokus inställt på oss. Hela tiden oss.

Dom kan ligga ihoprullade i sin korg och sova tungt, men vakna lika fort när dom hör att man drar den där djupa "jag-är-helt-värdelös-sucken". När jag låter så där tungt, så störtar min hund Frasse ur sin korg och stirrar på mig med stora svarta frågeteckenögon. Svansen vaggar tveksamt först, sedan fortare och fortare. "Bli glad igen, bli glad igen!"

Det är sådana egenskaper som gör att man inte får vara taskig mot en hund. Man får inte vara elak mot någon, men man får bara inte medvetet missförstå en hund. För det är rätt lätt att glömma bort att där, i korgen ligger ett djur med ett tryck på nästan 800 kilo i käkarna, som rent rimligen skulle kunna bita ihjäl oss på några sekunder om den ville. Det gör den sällan.

Och när vi har gäster hemma och vi skrattar och kanske sjunger en stump då kommer Frasse rusande och rundar bordet flera varv och liksom firar det enkla faktum att livet är kul.

Så i dessa tider när man visar tv-program där familjer jagar den "perfekta" hunden så kanske man skall komma ihåg att man skaffar inte bara en hund. Man får något väldigt dyrbart. Ynnesten att få dela några år i sitt liv, tillsammans med kanske den häftigaste varelsen som finns. ✕

Foto: Jörgen Hinder

Klara Zimmergren
Programledare & skådespelerska

"En varelse som alltid har siktet inställt på vänlighet. För det har dom, om man sköter dom rätt."

Föreningar i Djurskyddet Sverige

Djurskyddet Sverige är ett riksförbund som representerar 59 lokala djurskyddsföreningar över hela landet.

BLEKINGE LÄN

Djurskyddet Karlshamn

Telefon: 0702-65 00 46
djurskyddetkarlshamn@telia.com

Djurskyddet Ronneby

Telefon: 0457-275 36
djurskyddetronneby@hotmail.com

DALARNAS LÄN

Djurskyddet Dalarna (Rättvik)

Telefon: 0736-73 77 00
i.fyr@telia.com

GOTLANDS LÄN

Djurskyddet Gotland (Visby)

Telefon: 0498-21 65 30
anita.keinonen@telia.com

GÄVLEBORGS LÄN

Djurskyddet Bill & Bull Söderhamn

Telefon: 0703-04 03 40
info@djurskyddetbillochbull.se

Djurskyddet Bollnäs-Ovanåker

Telefon: 0278-331 90
djurskydd_bollnas@hotmail.com

Djurskyddet Norra Hälsingland (Bjuråker)

Telefon: 0706-52 44 29
mallan.dragsved@hotmail.com

HALLANDS LÄN

Djurskyddet Norra Halland (Kungsbacka)

Telefon: 0340-65 50 75
sylva71@hotmail.com

Djurskyddet Kattfotens Katthem i Halmstad

Telefon: 0739-07 40 01
kattfoten@kattfoten.se

Falkenbergssortens Djurskyddsförening

Telefon: 0346-241 14, 0735-32 41 14
info@falkenbergsdjurskydd.se

Halmstadortens Djurskyddsförening

Telefon: 0346-530 68
tomas.erge@telia.com

JÄMTLANDS LÄN

Djurskyddet Jämtlands Län (Östersund)

Telefon: 063-51 33 55
nra.eriksson@telia.com

JÖNKÖPINGS LÄN

Djurskyddet Eksjö

Telefon: 0381-320 40
wst@eksjo.se

KALMAR LÄN

Djurskyddet Kalmar

Telefon: 0480-219 74
djurskyddet.kalmar@netatonce.net

Djurskyddet Oskarshamn

Telefon: 0491-188 15
kontakt_med@katthemmetioskarshamn.se

Djurskyddet Västervik

Telefon: 0490 - 305 18
djurskyddetvastervik@telia.com

KRONBERGS LÄN

Djurskyddet Kronoberg (Växjö)

Telefon: 0470-77 15 29
info@djurskyddetkronoberg.se

NORRBOTTENS LÄN

Djurskyddet Norrbotten (Luleå)

Telefon: 0730-32 21 82
jenny.lindback@hotmail.com

SKÅNE LÄN

Djurskyddet Kullabygden (Höganäs)

Telefon: 0702-46 80 42
djurskyddet.hoganas@telia.com

Djurskyddet Landskrona

Telefon: 0738-04 96 44
djurskyddetlandskrona@hotmail.com

Djurskyddet Malmö

Telefon: 0703-11 24 40
info@djurskyddetmalmo.se

Djurskyddet Ängelholm-Bjäre

Telefon: 0431-45 40 40
michael.jander@ektv.nu

Djurskyddet Helsingborg

Telefon: 0700-31 53 47
inger.dahl@telia.com

Stiftelsen Lunds Djurskyddsfond

Telefon: 046-24 85 95
stiftelsen.lunds.djurskyddsfond@telia.com

STOCKHOLMS LÄN

Djurskyddet DOSO

Telefon: 08-769 66 23

Djurskyddet Stockholms Kattkastreringsgrupp

Telefon: 0763-45 67 36
info@stockholmskattkastreringsgrupp.se

Djurskyddet Djurvännernas förening i Stockholm

Telefon: 08-755 68 46
lennart.garmer@swipnet.se

Hundfrämjandet (Tumba)

Telefon: 08-531 883 48
hundframjandet@hotmail.com

Kattvärnet (Haninge)

Telefon: 08-776 16 80
info@kattvarnet.nu

SÖDERMANLANDS LÄN

Djurskyddet Eskilstuna

Telefon: 0704-67 03 36
ordforande@djurskyddet-eskilstuna.se

Djurskyddet Mariefred

Telefon: 070 777 19 54
djureva@hotmail.com

Djurskyddet Nyköping

Telefon: 0155-21 76 32
annicaerngren@hotmail.com

Djurskyddet Strängnäs

Telefon: 070-880 54 42
strangnasdjurskydd@live.se

UPPSALA LÄN

Djurskyddet Hitta Katten Enköping

Telefon: 0171-44 19 60
kansliet@hittakatten.com

Djurskyddet Uppsala Län

Telefon: 0708-56 64 23
stefan_hamnstedt@hotmail.com

VÄRMLANDS LÄN

Djurskyddet Karlstad

Telefon: 054-53 47 06
kontakt@djurskyddetkarlstad.se

Djurskyddet Kristinehamn

Telefon: 0550-151 55
djurhemmet@djurskyddetkristinehamn.se

Djurskyddet Säffle-Ämål

Telefon: 0705-8 38 145
djurskyddetsaffleamal@hotmail.se

Djurskyddet Filipstad

Telefon: 0735-13 84 98
djurskyddetfilipstad@hotmail.se

Djurskyddet Westra Wermland (Arvika)

Telefon: 0722-33 38 10, 0722-33 38 20
djurskyddetwestrasermland@gmail.com

Djurskyddet Sunne

Telefon: 0703-46 11 69
sunnedjurskydd@hotmail.com

VÄSTERBOTTENS LÄN

Djurskyddet Skellefteå

Telefon: 0702-70 03 92
djurskyddetskelleftea@gmail.com

Djurskyddet Västerbotten (Umeå)

Telefon: 0706-47 3420
info@djurskyddet.umea.com

VÄSTERNORRLANDS LÄN

Djurskyddet Härnösand

Telefon: 0611-128 17
m_elmroth@hotmail.com

Djurskyddet-Alla vill leva Sundsvall

Telefon: 0730-44 60 66
info@katthjalpen.se

Djurskyddet Sundsvall

Telefon: 060-56 78 50
djurskydds@hotmail.com

Djurskyddet Ådalen (Sollefteå)

Telefon: 0620-242 67
djurskyddetadalen@hotmail.com

Djurskyddet Örnköldsvik

Telefon: 0660-25 02 77
oviks_djurskydd@hotmail.com

VÄSTMANLANDS LÄN

Djurskyddet Köping Kattvännerna

Telefon: 0221-289 12
djurskyddet.koping@hotmail.com

Djurskyddet Västerås Huskatten

Telefon: 021-18 95 98
info@huskatten.com

VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Djurskyddet Bohuslän

Telefon: 0761-17 77 81
info@djurskyddetbohuslan.se

Djurskyddet Göteborg

Telefon: 031-88 88 80
goteborgs.djurskyddsforening@telia.com

Djurskyddet Skaraborg (Töreboda)

Telefon: 0739-24 26 72

Djurskyddet Skövde katthem

Telefon: 0737-03 70 31
skovdekatthem@hotmail.com

Djurskyddet Uddevalla

Telefon: 0522-51 17 08

ÖREBRO LÄN

Djurskyddet Örebro

Telefon: 070-623 83 38
gorang15@telia.com

ÖSTERGÖTLANDS LÄN

Djurskyddet Fiahemmet i Norrköping

Telefon: 011-31 14 99
fiahemmet@hotmail.com

Djurskyddet Mjölby

Telefon: 0142-36 11 02
djurskyddetmjolby@gmail.com

Linköpings Djurskyddsförening

Telefon: 013-501 65
djurskydd@linkopingsdjurskydd.se

Bli djurskyddare du också!

Du kan hjälpa djuren på flera sätt:

Bli medlem

Genom ditt medlemskap i Djurskyddet Sverige stödjer du våra frågor och får fyra nummer av tidningen Djurskyddet. Sätt in 300 kronor på pg 90 01 06-6 alternativt bg 900-1066. Glöm inte att ange namn och adress.

Bli Djurhemsfadder

Som Djurhemsfadder hjälper du ett hemlöst djur till ett bättre liv för 30 kronor i månaden via autogiro. Sätt in 30 kronor på vårt 90-konto: 90 01 06-6. Glöm inte att ange namn och adress.

Skänk en gåva

Djurskyddet Sveriges verksamhet är beroende av arv och gåvor. Skänk en gåva genom att sätta in valfritt belopp på vårt 90-konto: 90 01 06-6.

Katarina Linge-hag-Ekholm

Ersättare i förbundsstyrelsen

katarina.lingehagekholm@djurskyddet.se

SISTA ORDET

Kråkfåglar kan samarbeta

■ **Människor borde ta** större hänsyn och vara mer konsekventa i sitt förhållande till andra arter. För ett par år sedan hade jag förmånen att få tillbringa tid hos professor Keith Kendrick på Babraham Institute som tillhör Cambridge universitetet. Kendrick har under mer än 20 års tid bedrivit mycket spännande kognitionsforskning. De arter som Kendrick ägnat mest tid åt är får och getter och han har bland annat visat att får är intelligenta och sociala varelser som har ett gott minne, uppskattar glada miner, kan läsa av 5 procent ändring i mimiken hos skötarna och kan känna saknad efter individer som inte finns närvarande.

I dag studeras mental förmåga hos ett stort antal arter och ett par kollegor till Kendrick, tillsammans med Mathias Osvath vid Lunds Universitet, visar till exempel att kråkfåglar har en mycket hög kognitiv förmåga. Kråkfåglar kan samarbeta och planera framåt. I konkreta experiment har fåglarna fått visa hur de hanterar olika sorters foder vid olika tidpunkter på ett mycket logiskt sätt och hur de med hjälp av stenar eller pinnar får upp foder ur labyrinth. Kråkfåglar ses ju ofta som skadedjur och hängs nackade i fötterna på en pinne i åkern för att avskräcka andra fåglar från att stjäla säden på fälten. Som om inte vi människor har stulit hela livsmiljön för ett stort antal djurarter!

Kanske kan den insikt som forskningen ger bidra med en liten bit i det stora pusslet av argument som finns för att behandla djur bättre. För det finns många bra och kloka argument som stegvis får genomslag. Jag läste nyss i en australisk tidskrift att en bondeförening i Australien sagt att "de där internationella djurvännerna kommer inte att ge sig, de är en kraft vi måste räkna med. Vi måste alltså ta större djurskyddshänsyn". Det känns lovande. ✕

NÄSTA NUMMER

KOMMER 1 DECEMBER

TEMA

Häst

LÄS FLER NYHETER PÅ TIDNINGEN.DJURSKYDDET.SE

Respekt Empati Djur Etik

Djurskyddet Sveriges värdegrundsmaterial

♥ Är anpassat till läroplanen. ♥ Har vetenskaplig säkerställd effekt. ♥ Går att använda i olika lektionsämnen. ♥ Är ett djur- och naturinriktat värdegrundsmaterial. ♥ Utvecklar barns empati och förståelse för andra. ♥ Granskat och utvärderat av referensgrupper och pedagoger. ♥ Utarbetat för åk F-5.

Vill du att ditt barn ska lära sig att förstå och respektera djurs beteenden och behov samt utveckla sin empatiska förmåga och ett respektfull synsätt för både djur och människor. Då ska du tipsa ditt barns lärare om REDE - Djurskyddet Sveriges värdegrundsmaterial som finns gratis att hämta på hemsidan www.rede.se.

Kurs för lärare och pedagoger: Lära om REDE!
Malmö 30 september och Stockholm 14 oktober

